

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ:

Завідувач кафедри

_____ проф. Зайченко В.В.

«13» грудня 2024 р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему:

«Підвищення прибутковості діяльності підприємства

(на прикладі приватного підприємства агрофірма «Могутне» с. Глібівка

Вишгородського району Київської області)»

«Increasing the profitability of the enterprise»

Виконав здобувач вищої освіти 2м курсу,
групи ЕА-23м-1,4 ОПП «Економіка агробізнесу та
агротрейдингу»
спеціальності 051 «Економіка»
Головатий Артем Олегович

«13» грудня 2024 р.

Керівник роботи:

к.т.н., доцент Савеленко Г. В.

«13» грудня 2024 р.

Рецензент:

к.е.н., професор Савченко В. М.

«13» грудня 2024 р.

м. Кропивницький

Центральноукраїнський національний технічний університет

Факультет Економічний
Кафедра Економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 – «Економіка»
Освітньо-професійна Економіка агробізнесу та агротрейдингу
(освітньо-наукова) програма

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та готельно-
ресторанної справи

(підпис)

д.е.н., проф. Володимир ЗАЙЧЕНКО
(напр. ступінь, вч. звання, ім'я та прізвище)

« 5 » вересня 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Головатого Артема Олеговича

(прізвище, ім'я та по-батькові)

1. Тема роботи «Підвищення прибутковості діяльності підприємства
(на прикладі приватного підприємства агрофірма «Могутне»
с. Глібівка Вишгородського району Київської області)»

2. Керівник роботи Савеленко Григорій Володимирович, к.т.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи Мета кваліфікаційної роботи: дослід-
ження теоретичних основ та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення
прибутковості діяльності підприємства

Завдання: розкрити творетичні основи поняття прибуток та прибутковість; класифікувати
фактори, що впливають на величину прибутку; розглянути технологічні інновації та їх вплив
на прибутковість; провести аналіз ринку виробництва сільгоспродукції; розглянути загальну
організаційно- економічну характеристику ПП «Могутне»; провести SWOT- аналіз діяльності
підприємства; провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства; проаналізувати
витрати підприємства; запропонувати шляхи підвищення ефективності діяльності
ПП «Могутне».

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Ознайомлення з літературними джерелами	09.09.24-20.09.24	
2.	Написання вступу та першого розділу «Творчі основи прибутковості сільськогосподарських підприємств»	21.09.24-10.10.24	
3.	Написання другого розділу «Аналіз результатів господарської діяльності ПП «МОГУТНЄ»	11.10.24-07.11.24	
4.	Написання третього розділу «Шляхи підвищення прибутковості діяльності ПП агрофірма «МОГУТНЄ»	08.11.24-19.11.24	
5.	Оформлення кваліфікаційної роботи	20.11.24-25.11.24	
6.	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність та виявлення академічного плагіату	26.11.24-29.11.24	
7.	Підготовка ілюстративного матеріалу, отримання відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії, рецензії, підготовка до захисту	30.11.24-10.12.24	

Дата видачі завдання
« 5 » вересня 2024 р.

Керівник роботи _____ Савеленко Г. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийняте до виконання
« 5 » вересня 2024 р.

Здобувач _____ Головатий А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Головатий А. О. Підвищення прибутковості діяльності підприємства (на прикладі приватного підприємства агрофірма «Могутнє» с. Глібівка Вишгородського району Київської області): кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за ОПП «Економіка агробізнесу та агротрейдингу» спеціальності 051 «Економіка» /Центральноукраїнський національний технічний університет. Кропивницький, 2024. 97 с.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, об'єкт та предмет дослідження. У першому розділі роботи досліджено теоретичні основи прибутковості діяльності підприємств. Визначено фактори, що впливають на величину прибутку. Розглянуто вплив технологічних іновацій на прибутковість.

У другому розділі роботи здійснено аналіз результатів господарської діяльності ПП агрофірма «Могутнє». Проведено SWOT-аналіз для досліджуваного підприємства. Здійснено аналіз витрат ПП агрофірма «Могутнє» та визначено, що підприємство є прибутковим.

У третьому розділі обґрунтовано економічну оцінку переходу на прогресивну технологію вирощування кукурудзи. Запропонована нова технологія вирощування кукурудзи на зерно з сортом Сплендіс з підвищеною нормою висіву 80000 насінин/га. При впровадженні технології очікуються: зниження собівартості одиниці продукції на 7 грн/ц; збільшення валового збору на 9000 ц

Ключові слова: прибутковість, кукурудза на зерно, Сплендіс, Strip-till

ANOTATION

Golovaty A. O. Increasing the profitability of the enterprise: qualification work for the second (master's) level of higher education in the OPP “Economics of agribusiness and agrotrading”, specialty 051 “Economics” / Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi, 2024. 97 c.

The introduction substantiates the relevance of the topic, defines the purpose, object and subject of the study. In the first section of the paper, the theoretical foundations of the profitability of enterprises are investigated. The factors influencing the amount of profit are identified. The impact of technological innovations on profitability is considered.

In the second section of the article the results of economic activity of PE agrofirma “Mogutne” are analyzed. A SWOT-analysis for the researched enterprise is carried out. The costs of PE agrofirma “Mogutne” are analyzed and it is determined that the enterprise is profitable.

The third section substantiates the economic assessment of the transition to advanced corn growing technology. A new technology for growing corn for grain with the Splendis variety with an increased seeding rate of 80,000 seeds/ha is proposed. The implementation of the technology is expected to reduce the unit cost of production by 7 UAH/ton; increase the gross yield by 9000 tons.

Keywords: profitability, corn for grain, Splendis, Strip-till

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	10
1.1 Теоретико-методологічні засади та показники прибутковості суб'єкта господарювання.....	10
1.2 Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку	16
1.3 Технологічні інновації та їх вплив на прибутковість.....	25
2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПП «МОГУТНЄ»	31
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ПП «Могутнє»	31
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства	45
2.3. Аналіз витрат ПП «Могутнє»	56
3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПП АГРОФІРМА «МОГУТНЄ».....	64
3.1 Технологічний розвиток у сільському господарстві як запорука довгострокової прибутковості	64
3.2. Техніко-економічна оцінка переходу на прогресивну технологію вирощування кукурудзи	66
3.3 Пропозиції щодо оптимізації технології вирощування кукурудзи.....	73
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних економічних реаліях питання забезпечення стабільного розвитку та фінансової стійкості підприємств набуває особливої актуальності. Прибутковість виступає не лише ключовим індикатором успішності бізнесу, але й фундаментальною основою для його подальшого розвитку та масштабування. Саме отримання прибутку є тією рушійною силою, яка спонукає суб'єктів господарювання до постійного вдосконалення виробничих процесів, впровадження інновацій та пошуку нових ринкових можливостей.

Дослідження шляхів підвищення прибутковості підприємства набуває особливої значущості в контексті сучасних викликів глобальної економіки. Ефективність діяльності сучасного підприємства безпосередньо залежить від раціональності використання накопиченого досвіду та результатів попередніх періодів функціонування.

У сучасному бізнес-середовищі, що характеризується високим рівнем турбулентності та непередбачуваності, підприємства стикаються з численними викликами. Нестабільність законодавчої бази, волатильність ринкових умов та загальна економічна невизначеність створюють додаткові бар'єри для досягнення бажаного рівня прибутковості та можуть суттєво підвищувати ризики неефективного функціонування підприємств.

В таких умовах критично важливим стає формування гнучкої системи управління, здатної швидко адаптуватися до динамічних змін ринкового середовища. Це вимагає від керівництва підприємств не лише ґрунтового теоретичного підґрунтя, але й практичних компетенцій щодо виявлення та реалізації резервів підвищення прибутковості. Особливого значення набуває здатність менеджменту диверсифікувати джерела формування прибутку, впроваджувати інноваційні підходи до управління витратами та розробляти ефективні стратегії ринкового позиціонування.

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад та практичних механізмів забезпечення прибутковості суб'єктів господарювання зробили провідні вітчизняні та зарубіжні науковці. Фундаментальні дослідження різноманітних аспектів формування, управління та підвищення прибутковості підприємств знайшли своє відображення у наукових працях багатьох визначних економістів. Особливу увагу питанням розробки ефективних стратегій максимізації прибутку та оптимізації виробничо-господарської діяльності підприємств приділили у своїх роботах такі дослідники, як: Антонюк Р.Р., Денесенко Л. О., Зубков Д. О., Кучер Л.Ю., Кучерявенко Ю. О., Мочерний С. В., Огійчук М. Ф., Олійник О. В, Осипова Т.В., Плаксієнко В. Я., Ткаченко Т. П., Чернодубова Е. В., Хмелевський О.В., Цал-Цалко Ю. С. Їхні наукові доробки охоплюють широкий спектр питань - від теоретичного обґрунтування сутності прибутку як економічної категорії до розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління прибутковістю в сучасних ринкових умовах.

Незважаючи на ґрунтовні дослідження, потребують подальшого вивчення питання адаптації механізмів управління прибутковістю до умов цифрової економіки, розробки інноваційних підходів до оптимізації витрат в умовах економічної нестабільності, вдосконалення методів прогнозування фінансових результатів з урахуванням сучасних ринкових викликів, а також формування комплексної системи показників оцінки ефективності управління прибутковістю підприємства.

Мета та завдання дослідження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є розширення теоретико-методичних засад та розроблення рекомендацій науково-прикладного змісту щодо підвищення прибутковості діяльності підприємства (на прикладі приватного підприємства агрофірма «Могутнє» с. Глібівка Вишгородського району Київської області).

Для досягнення поставленої мети необхідне вирішення таких завдань:

- здійснити аналіз наукової думки щодо розуміння поняття «прибуток» та «прибутковість»;
- класифікувати фактори, що впливають на величину прибутку;
- проаналізувати технологічні інновації та їх вплив на прибутковість;
- провести аналіз ринку виробництва сільськогосподарської продукції
- провести аналіз фінансово-економічного стану ПП «МОГУТНЄ»;
- запропонувати шляхи підвищення прибутковості діяльності ПП «МОГУТНЄ»;
- оцінити економічну ефективність запропонованих інновацій.

Об'єктом дослідження є процеси підвищення прибутковості діяльності підприємства на прикладі сільськогосподарського приватного підприємства агрофірма «Могутнє».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти підвищення прибутковості діяльності на агропідприємстві.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні джерела з питань підвищення прибутковості агропідприємств. Вивчено нормативно-правові акти, державні програми, закони щодо підтримки агробізнесу. Також проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних науковців щодо прибутковості сільгоспвиробників, статистичні дані досліджуваного приватного підприємства агрофірма «Могутнє».

Наукова новизна отриманих результатів кваліфікаційної роботи:

- *удосконалено* програмно-цільові заходи щодо підвищення прибутковості сільськогосподарського підприємства;

Практичне значення результатів полягає в розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо впровадження Strip-till технології вирощування кукурудзи на зерно з використанням нових високоврожайних гібридів при загущеному посіві, що дозволяє підвищити ефективність виробництва та урожайність культури. Отже, практична цінність роботи - в рекомендаціях, які

підвищують прибутковість діяльності підприємства за рахунок впровадження нових інноваційних технологій.

Апробація отриманих результатів: основні висновки та пропозиції виконаної кваліфікаційної роботи було викладено у доповіді на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи економічного розвитку в умовах модернізаційних процесів в Україні та світі», яка відбулася 27 листопада 2024 р. у м. Кропивницький, в ЦНТУ). Тези доповіді опубліковано у збірнику матеріалів конференції (назва тез доповіді – «Техніко-економічна оцінка переходу на прогресивну технологію вирощування кукурудзи»).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок, у тому числі 82 сторінки основного тексту. Ілюстративний матеріал кваліфікаційної роботи включає 12 таблиць і 4 рисунки.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Теоретико-методологічні засади та показники прибутковості суб'єкта господарювання

Діяльність підприємств аграрного сектору характеризується постійним рухом фінансових ресурсів, що проявляється через процеси витрачання коштів та отримання економічних вигод, їх подальшої алокації та споживання. Проведене дослідження демонструє, що ключовими індикаторами господарської діяльності виступають дохід та прибуток. Їх величина безпосередньо впливає на економічне становище аграрних підприємств, що відображається на їх здатності конкурувати та формувати потенціал для ділової співпраці з іншими економічними агентами. Ці показники також слугують мірилом забезпечення інтересів як самого підприємства, так і його контрагентів у процесі здійснення виробничо-фінансової діяльності.

Головним призначенням заснування та провадження діяльності кожного суб'єкта господарювання, незалежно від організаційно-правової форми та масштабів діяльності, є одержання адекватної винагороди за реалізовану діяльність у вигляді достатнього обсягу доходу. Серед економічних категорій саме прибуток найбільш комплексно відображає фінансовий потенціал підприємства та його спроможність до нарощування виробничих потужностей. Логічним є те, що зростання прибутку розширює можливості підприємства щодо економічного зростання, вдосконалення та диверсифікації своєї діяльності. Прибуток виступає не лише індикатором підвищення добробуту населення, але й визначає рівень фінансової стійкості держави.

Досягнення прийняттого рівня ефективності вимагає дотримання двох умов: перевищення підсумкових результатів над понесеними витратами та співставлення отриманих показників з аналогічними параметрами споріднених об'єктів. При цьому варто зазначити, що номінальна величина прибутку

підприємства, попри свою вагомість як показника діяльності, не може слугувати вичерпною характеристикою ефективності господарювання. Це обумовлено тим, що абсолютне значення прибутку відображає лише разовий економічний ефект, тоді як ступінь ефективності визначається показником прибутковості [1].

Дослідження наявних підходів до трактування прибутку в економічній теорії свідчить про відсутність консенсусу щодо дефініції цієї економічної категорії. У таблиці 1.1 систематизовано компаративний аналіз наукових поглядів дослідників стосовно сутності категорії «прибуток».

Таблиця 1.1

Порівняльний аналіз визначень категорії «прибуток»

Джерело	Визначення
Базилевич В.Д., Базилевич К.С. [2]	Економічний прибуток – це надлишок над нормальним прибутком, породжений ініціативою підприємця, його умінням знайти найкраще застосування та комбінацію економічних ресурсів, здійснювати нововведення, ризикувати тощо.
Біла О.Г. [3]	Прибуток позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, який характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості.
Бланк І. А. [4]	Прибуток – характеризує рентабельність процесу вкладення коштів в активи конкретно досліджуваного підприємства.
Буряковський В.В.[5]	Прибуток характеризує грошовий вираз основної частини грошових збережень, яке створене підприємством будь-якої форми власності.
Вознюк Г.Л., Загородній А.Г., Смоуженко Т.С. [6]	Прибуток: 1) сума, на яку доходи перевищують витрати; 2) перевищення сукупних доходів над сукупними витратами.
Гальчинський А.С. [7]	Прибуток виражає вартість частково необхідного та додаткового продукту та являє собою різницю між продажною ціною товару або послуги та витратами виробництва.
Ільчук М.М., Іщенко Т.Д. [8]	За допомогою зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань можна об'єктивно визначити, що таке прибуток.
Мочерний С.В. [9]	Прибуток являє собою одну із форм чистого доходу, яка виражає вартість додаткового і частково необхідного продукту в умовах розвинутих товарно-грошових відносин.

Продовж табл 1.1

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [10]	Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати.
Овдій О.В., Чернелевський Л.М., Терещенко Т.В. Стиренко Л.М., [11]	Прибуток – частина додаткової вартості продукту, яка залишається після покриття витрат виробництва та реалізується підприємством. В грошовому виразі виступає як собівартість продукції у вигляді витрат і є відособленням частини вартості продукції.
Олексієнко В.М. Алексеєнко Л.М., [12]	Прибуток – це категорія, яка виражена у грошовій формі. Це чистий дохід підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі виконання цієї діяльності.
Парасій-Вергуненко І.М. [13]	Величина прибутку залежить від трьох основних складових: доходи, витрати і податки, які були сплачені до бюджету. Величина прибутку виступає як фінансовий показник результативності діяльності банку
Поддєрьогін А.М. [14]	Прибуток є частиною додаткової вартості, реалізованої та виробленої, готової до розподілу. Після того, як вартість, втілена у створеному продукті, буде реалізована і набере грошової форми – підприємство одержить прибуток. Зрозуміло, що об’єктивна основа існування прибутку пов’язана з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту
Покропивний С.Ф. [15]	прибуток як залишену після відшкодування на виробничу і комерційну діяльність підприємства усіх витрат частину виручки [9]. Але лише кількісне визначення категорії не розкриває усієї економічної природи прибутку та обмежує його розуміння.
Савчук В. П. [16]	Прибуток – основний критерій ефективності господарювання.
Юшкевич О.О. Осовська Г.В., [17]	Прибуток це один із важливіших показників фінансового результату підприємства, підприємця. Є перевищенням доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів

На основі проведеного огляду теоретичних інтерпретацій можна виокремити такі спільні характеристики:

1. Домінуючим є підхід до визначення прибутку як перевищення сукупних доходів над сукупними витратами. При цьому валові доходи охоплюють інтегральну суму надходжень суб'єкта оподаткування, одержаних від

провадження різноманітних видів діяльності впродовж звітнього періоду у грошовому, матеріальному чи нематеріальному вираженні як у межах України, так і за кордоном. До складу валових витрат входять усі види видатків платника податку на прибуток, виражені у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, які здійснюються для відшкодування вартості товарів (робіт, послуг), що купуються (виготовляються) платником податку для подальшого використання у власній господарській діяльності.

2. Прибуток функціонує як каталізатор виробничих процесів, активізує залучення нових інвестиційних ресурсів та стимулює підприємницькі структури до впровадження інновацій.
3. Загально визнаним є розуміння прибутку як комплексної, багатовимірної економічної категорії.

Прибуток як економічний індикатор має грошове вираження, що зумовлено існуючою практикою консолідованого вартісного обліку ключових параметрів господарської діяльності суб'єкта господарювання – інвестованого капіталу, генерованого доходу, акумульованих витрат та інших показників, облік яких регламентується чинною нормативно-правовою базою у сфері оподаткування [2, с. 313-316].

Рівень прибутковості виступає фундаментальним індикатором еволюції підприємства, оскільки відсутність чітко окреслених векторів стратегічного розвитку та недостатній рівень рентабельності може призвести до поступової втрати платоспроможності та, як наслідок, до фінансової неспроможності підприємства.

Прибутковість являє собою комплексний показник, що відображає результативність функціонування підприємства через призму його економічного потенціалу, демонструючи здатність генерувати позитивний фінансовий результат та забезпечувати оптимальне відтворення залучених ресурсів. Відтак, прибутковість можна інтерпретувати як позитивну різницю між акумульованими

доходами та понесеними витратами, достатню для забезпечення сталого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі.

Варто також відзначити, що прибутковість тісно пов'язана з ефективністю управління операційними процесами, оптимізацією ресурсного потенціалу та здатністю підприємства адаптуватися до динамічних ринкових умов. Високий рівень прибутковості створює передумови для технологічної модернізації, розширення виробничих потужностей та посилення конкурентних позицій підприємства на ринку.

Критичний аналіз теоретичних підходів до визначення сутності прибутковості, систематизований у таблиці 1.2, демонструє відсутність уніфікованого трактування даної економічної категорії. Це пояснюється багатогранністю даного поняття та різноманітністю методологічних підходів до його дослідження у сучасній економічній науці. Кожен з підходів акцентує увагу на окремих аспектах прибутковості, що ускладнює формування єдиного універсального визначення.

Така множинність трактувань, на нашу думку, зумовлена:

- еволюцією економічної думки та трансформацією теоретичних концепцій;
- різноманітністю методологічних підходів до аналізу економічних явищ;
- специфікою галузевих особливостей формування прибутковості;
- динамічним розвитком форм підприємницької діяльності;
- появою нових факторів впливу на фінансові результати в умовах цифрової економіки.

Таблиця 1.2.

Існуючі підходи до визначення категорії прибутковості

Автор	Визначення категорії «прибутковості»
Антонюк Р.Р. [18].	Визначає прибутковості як здатність підприємства отримувати максимально позитивний ефект фінансового результату від здійснення господарської діяльності, який полягає в перевищенні доходів над отриманими витратами в достатньому розмірі та є необхідним в подальшому для ефективного функціонування.
Кучер Л.Ю. [19].	Автор вважає, що між прибутком і прибутковістю є тісний взаємозв'язок: як всім відомо, прибуток відображає економічний ефект в абсолютних показниках, а прибутковість це показник для відзеркалення економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання.
Мочерний С.В. [20].	Прибутковість С.В. Мочерний розглядає з двох сторін: по-перше, як прибутковість усього суб'єкта щодо всього авансованого капіталу, яка визначається нормою прибутку: відношення річного прибутку до авансованого капіталу; по-друге, як прибутковість виготовлення окремої партії товарів, яка вимірюється відношенням прибутку до собівартості товарів.
Огійчук М.Ф. [21]	Прибутковість - це вид ефективності, що характеризує результативність діяльності економічних систем (підприємств, територій, національної економіки). Основною особливістю таких систем є вартісний характер засобів (видатків, витрат) досягнення цілей (результатів), а в деяких випадках і самих цілей (зокрема, одержання прибутку)
Олійник О. В [22].	Прибутковість виступає як досягнення максимально позитивного ефекту за найменші витрати живої та витраченої праці. Прибутковість це конкретна форма дії закону економії часу.
Осипова Т.В. [23]	Основною прибутковості є сам прибуток, який у цілому й визначає результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток зображає її результати
Плаксієнко В. Я. [24].	Визнає прибутковість як показник прибутку і надає таку його характеристику – це елемент отриманого чистого доходу підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності.
Хмелевський О.В. [25].	Здатність підприємства здійснювати рентабельну діяльність, генерувати прибуток, забезпечувати платоспроможність, на основі чого забезпечувати майбутній інноваційно-інвестиційний розвиток та стабільність зростання.

Ефективне управління прибутковістю компанії вимагає визначення оптимальних методів його розподілу та генерування. Це має першочергове значення для забезпечення безперервного розвитку організації, покращення показників її операційної діяльності як у поточному періоді, так і в

довгостроковій перспективі, а також нарощування вартості підприємства на ринку. При цьому прибуток, який обчислюється як різниця між загальними доходами та витратами з врахуванням податкових зобов'язань, виступає своєрідною компенсацією підприємцю за ведення бізнесу та прийняття на себе відповідних ризиків.

Виступаючи ключовим фінансовим ресурсом, прибуток забезпечує можливості для розширення діяльності підприємства, модернізації його виробничої інфраструктури, вдосконалення продукції та реалізації різноманітних інвестиційних проектів [9, с. 27-31].

1.2 Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку

Фактори, що впливають на величину прибутку аграрного підприємства, можна систематизувати за декількома ключовими напрямками. За походженням вони поділяються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх факторів належать ті, що безпосередньо залежать від діяльності підприємства: рівень організації виробництва, продуктивність праці, якість продукції, технологічність виробничих процесів, ефективність використання ресурсів та система управління витратами.

Зовнішні фактори формуються незалежно від діяльності підприємства та включають природно-кліматичні умови, що особливо важливі для аграрного сектору, ринкову кон'юнктуру, державну політику регулювання цін, податкову систему, рівень конкуренції в галузі та загальну економічну ситуацію в країні.

За характером впливу фактори поділяються на інтенсивні та екстенсивні. Інтенсивні фактори пов'язані з якісним удосконаленням виробничого процесу: впровадженням нових технологій, підвищенням кваліфікації працівників, покращенням якості сільськогосподарської продукції. Екстенсивні фактори стосуються кількісних змін: збільшення обсягів виробництва, розширення посівних площ, збільшення поголів'я худоби.

За часом впливу розрізняють постійні та тимчасові фактори. Постійні фактори впливають на прибуток протягом тривалого періоду (амортизаційна політика, технологія виробництва), тоді як тимчасові мають короткостроковий вплив (сезонні коливання цін, тимчасові податкові пільги).

Важливо також виділити фактори за рівнем керованості: керовані (ті, на які підприємство може впливати - структура виробництва, маркетингова політика) та некеровані (погодні умови, глобальні економічні тенденції). За сферою виникнення розрізняють виробничі фактори (пов'язані безпосередньо з виробництвом сільськогосподарської продукції) та невиробничі (збутові, адміністративні).

Особливу роль в аграрному секторі відіграють біологічні фактори, пов'язані з живими організмами, що використовуються у виробництві: якість насіннєвого матеріалу, породи тварин, стійкість до хвороб та шкідників. Економічні фактори включають цінову політику, систему оподаткування, умови кредитування та державну підтримку аграрного сектору.

Розуміння та врахування всіх цих факторів дозволяє аграрному підприємству більш ефективно управляти прибутковістю, розробляти стратегії мінімізації ризиків та максимізації прибутку.

На рис. 1.1 наведена класифікація факторів, що впливає на величину прибутку

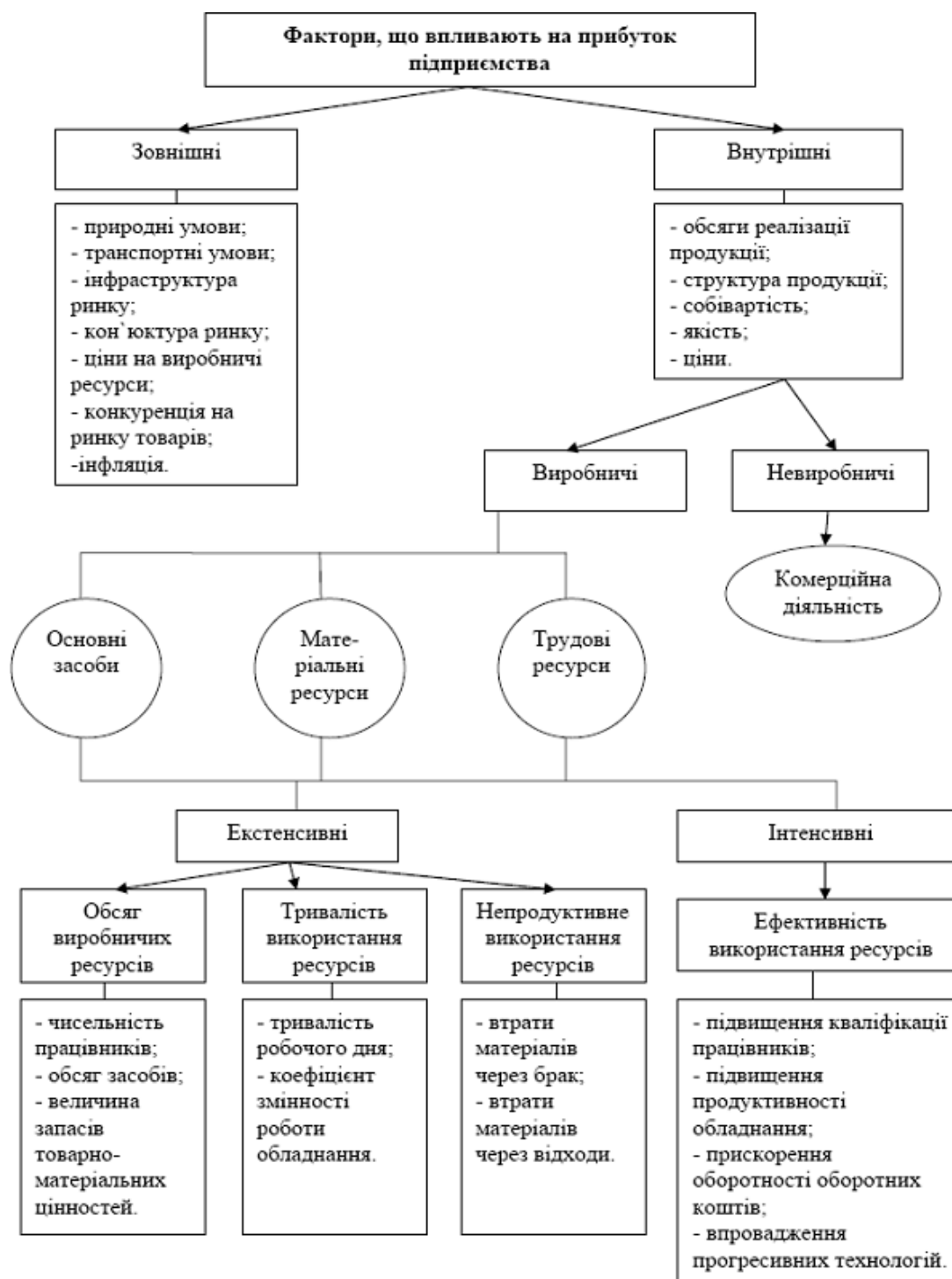

Рис. 1.1. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку підприємства

Основну частку прибутку підприємств, що становить 95-97%, формує реалізація товарної продукції, що робить цей аспект особливо значущим для аналізу та управління.

Суттєвий вплив на прибутковість від товарної продукції здійснюють коливання обсягів нереалізованої продукції. Зростання таких залишків призводить до зниження прибутку від реалізації. Обсяг нереалізованої продукції визначається різноманітними факторами, пов'язаними з особливостями комерційної діяльності та специфікою реалізації продукції. Відповідно, мінімізація залишків нереалізованої продукції як у кількісному вимірі, так і в грошовому еквіваленті сприятиме нарощуванню прибутковості підприємства.

Визначальним фактором формування прибутку виступає динаміка обсягів виробництва та реалізації. В умовах сучасної економіки зменшення виробничих показників, незважаючи на компенсаційні механізми (наприклад, зростання цін), неминуче призводить до скорочення кінцевого прибутку. Це підкреслює необхідність впровадження термінових заходів для забезпечення стабільного зростання виробництва через модернізацію технічної бази та оптимізацію виробничих процесів. Удосконалення системи розрахунково-платіжних відносин є необхідною умовою для підвищення прибутковості та оптимізації процесу реалізації продукції [14, с.92].

Ціноутворення також виступає ключовим фактором впливу на прибуток. Підприємства мають можливість самостійно встановлювати ціни на свою продукцію, враховуючи її конкурентоспроможність, ринковий попит та пропозицію аналогічних товарів інших виробників. Таким чином, рівень вільних цін є внутрішнім фактором впливу на прибуток. Водночас, державне регулювання цін, яке застосовується, зокрема, до підприємств-монополістів, виступає зовнішнім фактором, що не підлягає контролю з боку підприємства.

Фактична конкурентоспроможна ціна продукції значною мірою визначається її якісними характеристиками, досягнення яких вимагає постійного технологічного вдосконалення виробничих процесів, впровадження інноваційних рішень та модернізації наявного обладнання [12, с.316].

В сучасних умовах критично важливим для підприємства є впровадження ефективної цінової політики. Варто зауважити, що при низькій прибутковості

одиниці продукції навіть значне збільшення обсягів реалізації не забезпечить істотного зростання прибутку. У такій ситуації більш результативними стратегіями є оптимізація витрат та/або коригування цін у бік підвищення.

Хоча існує поширена думка про те, що підвищення цін неминуче призводить до падіння обсягів продажу, практика показує, що така залежність не є універсальною. Більше того, в певних ситуаціях незначне зменшення обсягів реалізації може бути економічно виправданим, якщо додатковий дохід від підвищених цін перевищує втрати від скорочення продажів. Важливо розуміти, що будь-які цінові зміни здійснюють миттєвий вплив як на прибутковість, так і на обсяги реалізації [13].

Собівартість продукції виступає ще одним ключовим фактором формування прибутку підприємства. Між цими показниками спостерігається обернена залежність: оптимізація виробничих витрат, що формують собівартість, призводить до зростання прибутку, тоді як їх збільшення має протилежний ефект.

На собівартість впливає комплекс взаємопов'язаних факторів, що вимагає детального аналізу причин її коливань. Розуміння факторів, що викликають зростання чи зниження собівартості, є критично важливим для розробки ефективних заходів з оптимізації виробничих витрат і, як наслідок, підвищення прибутковості підприємства [13, с.97].

В процесі господарської діяльності підприємства застосовують різноманітні методи оптимізації собівартості. Серед найпоширеніших підходів варто відзначити раціоналізацію використання матеріальних та трудових ресурсів, оптимізацію витрат на паливно-сировинні компоненти, мінімізацію адміністративних витрат, а також перегляд політики амортизаційних відрахувань.

Водночас важливо усвідомлювати існування критичної межі зниження собівартості, перетин якої неминуче призводить до погіршення якісних характеристик продукції.

Сучасні економічні реалії зумовлюють зростання популярності інноваційних підходів до контролю витрат, зокрема впровадження системи управлінського обліку. Ця система забезпечує комплексний моніторинг усіх витрат підприємства. Особливу ефективність демонструє організація обліку за центрами відповідальності. Такий підхід до управління витратами дозволяє оптимізувати їх структуру, забезпечує швидке реагування на відхилення від запланованих показників та передбачає делегування частини повноважень щодо прийняття рішень керівникам відповідних підрозділів. На них покладається відповідальність за дотримання встановлених лімітів витрат та досягнення цільових показників [12].

До ключових факторів впливу на прибутковість підприємства також належить композиція виробничого портфеля. Підвищення частки високорентабельної продукції в загальному обсязі виробництва сприяє зростанню прибутку, тоді як збільшення випуску продукції з низькою рентабельністю призводить до протилежного ефекту.

Кожен продукт проходить характерні етапи життєвого циклу, починаючи від розробки концепції та проектування, через освоєння технології та запуск виробництва. В процесі масового випуску поступово відбувається насичення ринкового попиту. З часом продукція втрачає свою актуальність через моральне старіння або посилення конкурентного тиску, що призводить до зниження рентабельності та, зрештою, до скорочення або припинення виробництва.

Підтримка оптимального рівня прибутковості вимагає стратегічного планування щодо введення нових продуктів у виробничу програму. Етап розробки та впровадження нового продукту є найтривалішим та характеризується збитковістю для підприємства. Поступово рівень збитків знижується до досягнення точки беззбитковості при комерціалізації продукції. Подальше нарощування обсягів реалізації забезпечує зростання прибутку завдяки ефекту масштабу та розподілу постійних витрат. При досягненні ринкової рівноваги між попитом і пропозицією прибуток стабілізується. Такий

баланс може зберігатися тривалий час за умови відсутності агресивної конкуренції та стабільного попиту. В умовах конкурентного тиску підтримка обсягів продажу може здійснюватися через механізм цінової оптимізації, що призводить до зниження рентабельності [16, с.84].

За умов посилення конкурентного тиску навіть стратегія зниження цін не дозволяє підприємству утримувати стабільні обсяги продажу, оскільки діяльність стає економічно недоцільною та призводить до збитків. Для забезпечення стійкої ефективності бізнесу необхідно або нарощувати виробництво інших товарів, які зберігають ринковий попит, або впроваджувати заходи зі зниження собівартості пропорційно до зменшення ціни.

З огляду на це, підприємствам критично важливо започатковувати розробку та освоєння нових видів продукції ще на етапі зростання прибутковості поточного асортименту. Такий підхід забезпечує досягнення точки беззбитковості новими продуктами до моменту падіння рентабельності існуючих. Послідовна реалізація такої стратегії дозволяє підприємству не лише підтримувати стабільний рівень рентабельності, але й підвищувати його навіть за несприятливих ринкових умов.

Ключові елементи виробничого процесу, що включають засоби праці, предмети праці та безпосередньо трудові ресурси, формують групу виробничих факторів, які мають визначальний вплив на фінансовий результат діяльності підприємства (рис. 1.2).

Вплив виробничих факторів на прибуток реалізується через комплексну систему показників. Ці показники характеризують два аспекти: ефективність використання загального обсягу авансованого капіталу, що повністю залучений у виробничий процес, та результативність використання тієї його частини, яка формує виробничу собівартість продукції.

Основні компоненти виробничого процесу відіграють подвійну роль у формуванні прибутку. З одного боку, вони виступають базовими факторами нарощування обсягів сільськогосподарського виробництва, а з іншого -

визначають структуру та обсяг виробничих витрат. Відповідно, динаміка та абсолютна величина прибутку залежать від ефективності використання цих трьох фундаментальних виробничих факторів, які здійснюють свій вплив через взаємопов'язану систему показників обсягу продукції та виробничих витрат.

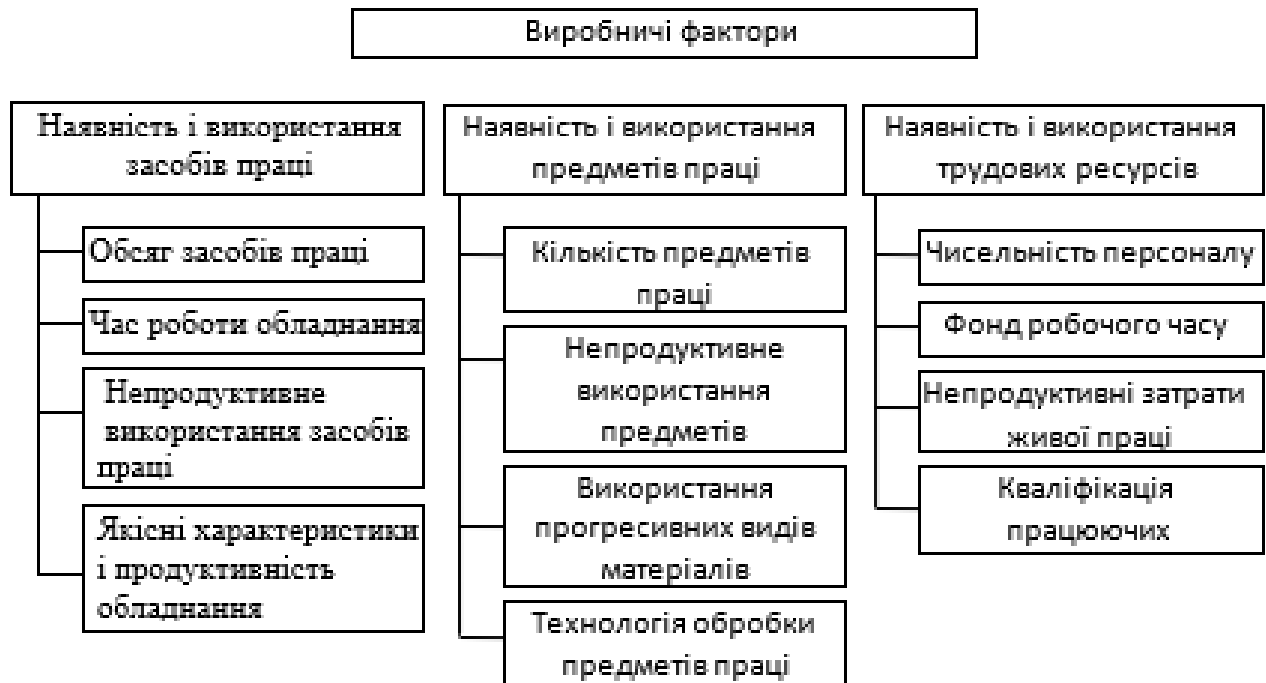

Рис. 1.2 - Виробничі фактори, що впливають на розмір прибутку

На рис. 1.3 відображено взаємозв'язок компонентів та чинників, які формують систему менеджменту щодо зростання дохідності аграрних підприємств у межах регіонального агропромислового сектору. Схема демонструє етапи трансформації від інтенсифікації виробничих процесів та максимізації наявного потенціалу до прибуткового функціонування господарських суб'єктів.

Інтенсивні фактори, що становлять фундамент процесу розширеного відтворення в аграрній галузі, можна розподілити на дві категорії. До першої належать універсальні складові: людський потенціал, матеріально-технічна база та обігові активи, капіталовкладення, а також інституційне середовище, включаючи базові принципи та регулятивні механізми функціонування економічних систем. Друга категорія охоплює специфічні фактори, характерні

для окремих напрямків сільськогосподарської діяльності: для галузі рослинництва це застосування хімічних засобів, меліоративні заходи тощо, а для тваринницького сектору – селекційна робота, організація годівлі та подібні аспекти.

Рис. 1.3. Фактори і управління підвищенням прибутковості регіонального сільського господарства

Ключовою складовою процесу розширеного відтворення в аграрному секторі виступає оптимальне використання наявного потенціалу, особливо біологічного. Такий підхід, за умови врахування комплексу інтенсифікаційних чинників, створює передумови для суттєвого підвищення продуктивності земельних ресурсів та тваринницького комплексу. Це, своєю чергою, забезпечує нарощування обсягів виробництва та реалізації високоякісної продукції, що перевищує поріг безбитковості та потрапляє у зону прибутковості, паралельно оптимізуючи собівартість одиниці продукції та цінову політику підприємства.

Особливе місце у відтворювальному процесі сільськогосподарського виробництва посідає структурний фактор. Його унікальність полягає у постійній динамічній адаптації до мінливих виробничих умов, враховуючи специфіку різних підгалузей та напрямків господарської діяльності. Зокрема, надзвичайно важливим є забезпечення оптимального балансу між рослинницькою та тваринницькою галузями, що дозволяє максимізувати синергетичний ефект їх взаємодії.

Ефективність відтворювального процесу в діяльності сільськогосподарських підприємств конкретного регіону відображається через показники виручки та прибутку від реалізації продукції. Саме ці індикатори визначають можливість здійснення рентабельної господарської діяльності, за умови досягнення беззбиткових обсягів реалізації за кожним видом продукції. Варто додати, що успішність цього процесу значною мірою залежить від здатності підприємства адаптуватися до ринкової кон'юнктури, впроваджувати інноваційні технології та ефективно управляти ресурсним потенціалом.

На нашу думку, важливо також враховувати вплив кліматичних змін та екологічних факторів на відтворювальні процеси в сільському господарстві, оскільки вони можуть суттєво впливати на продуктивність та економічну ефективність агровиробництва. Крім того, зростає роль диджиталізації та впровадження точного землеробства, що може стати додатковим фактором підвищення ефективності відтворювальних процесів.

1.3 Технологічні інновації та їх вплив на прибутковість

У сучасних агротехнологіях застосовують чотири основні системи обробітку ґрунту: відвальну, смугову, мінімальну та нульову. Кожна з систем обробітку має свої особливості, переваги та обмеження. Розглянемо порівняльну характеристику основних технологій обробітку ґрунту.

Відвальна технологія (традиційна) передбачає глибоку оранку з перевертанням пласта ґрунту. Її перевагами є ефективна боротьба з бур'янами,

шкідниками та хворобами, якісне загортання рослинних решток та добрив, створення оптимальної структури ґрунту. Проте ця технологія має суттєві недоліки: високі витрати палива (до 35-40 л/га), значні трудові затрати, прискорення ерозійних процесів та руйнування природної структури ґрунту. Собівартість виробництва при використанні відвальної технології зазвичай на 25-30% вища порівняно з альтернативними методами.

Смугова технологія (Strip-till) являє собою компромісний варіант між традиційним та мінімальним обробітком. При цьому методі обробляються лише смуги шириною 15-30 см, де висівається насіння, а міжряддя залишаються необробленими. Ця технологія забезпечує економію палива до 40% порівняно з відвальною оранкою, краще збереження вологи в ґрунті та зниження ерозії. Особливо ефективна для просапних культур. Однак вимагає значних початкових інвестицій у спеціалізовану техніку та потребує високої кваліфікації персоналу.

Мінімальна технологія обробітку передбачає зменшення глибини та кількості механічних обробітків ґрунту. Основними перевагами є зниження витрат палива на 20-25%, краще збереження вологи, зменшення ущільнення ґрунту. Проте можуть виникати проблеми з накопиченням бур'янів та шкідників, що вимагає збільшення витрат на засоби захисту рослин. При цьому загальна економія виробничих витрат складає 15-20% порівняно з традиційною технологією.

Нульова технологія (No-till) характеризується повною відмовою від механічного обробітку ґрунту. Висів здійснюється спеціальними сівалками безпосередньо в стерню попередника. Основними перевагами є максимальне збереження вологи, відновлення природної родючості ґрунту, мінімальні витрати палива (економія до 60-70%). Недоліками є необхідність суттєвих інвестицій у техніку, збільшення витрат на гербіциди у перші роки впровадження, повільне прогрівання ґрунту навесні. Ефективність цієї технології проявляється через 3-5 років після впровадження.

З економічної точки зору, при правильному застосуванні найбільш рентабельними виявляються смугова та нульова технології, які дозволяють знизити собівартість продукції на 20-35% порівняно з традиційною технологією. Однак вибір конкретної технології повинен здійснюватися з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов, наявної технічної бази, фінансових можливостей підприємства та специфіки вирощуваних культур. Важливо також враховувати, що перехід на ресурсозберігаючі технології вимагає системного підходу та певного періоду адаптації.

Розглянемо більш детально найбільш рентабельні технології.

Технологія Strip-till представляє собою інноваційний метод смугового обробітку ґрунту, який поєднує переваги традиційного та нульового обробітку. Ця технологія має значний вплив на прибутковість сільськогосподарських підприємств завдяки оптимізації виробничих процесів та зниженню витрат.

При використанні технології Strip-till з нормальним посівом обробляється лише вузька смуга ґрунту (близько 15-30 см), де безпосередньо відбувається висів насіння. Це дозволяє істотно знизити витрати на паливо та зменшити трудові затрати, оскільки не потребує повного обробітку поля. Важливо відзначити, що така технологія сприяє збереженню вологи в ґрунті та зменшує ерозійні процеси, що позитивно впливає на врожайність культур і, відповідно, на прибутковість господарства.

При застосуванні Strip-till з ущільненим посівом відбувається додаткове ущільнення посівного ложа, що особливо ефективно для певних культур, зокрема ріпаку та цукрових буряків. Ущільнення забезпечує кращий контакт насіння з ґрунтом, що сприяє більш рівномірним сходам та кращому розвитку кореневої системи. Це, у свою чергу, призводить до підвищення врожайності на 15-25% порівняно з традиційними технологіями.

Економічний ефект від впровадження технології Strip-till проявляється у декількох аспектах. По-перше, відбувається зниження виробничих витрат на 20-30% за рахунок зменшення кількості проходів техніки по полю та економії

паливно-мастильних матеріалів. По-друге, спостерігається покращення якості ґрунту та його родючості в довгостроковій перспективі, що забезпечує стабільну врожайність. По-третє, технологія дозволяє ефективніше використовувати мінеральні добрива завдяки їх цільовому внесенню безпосередньо в зону росту рослин. Особливості технології Strip-till зображені на рис. 1.4.

Переваги
<ul style="list-style-type: none"> – сприятливі умови контакту ґрунту з насінням; – прогріває ґрунт і забезпечує затримку вологи в ґрунті; – дає змогу поживним речовинам ґрунту краще адаптуватися до потреб рослин, у той же час не зачіпаючи поверхню ґрунту між рядами; – зменшення кількості заїздів у поле; – протидія ерозії; – існує можливість комбінування посів і прикореневе внесення добрив; – підвищення родючості ґрунту та врожайності; – скорочення витрат пального, добрив і затрат праці.
Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> – залежність від кліматичних умов (наприклад, у випадку ранніх заморозків технологія є неефективна); – при роботі з зернами або зерновими культурами можлива невелика похибка, тому що перед фермером ряди шириною всього в 20–25 см. Це можна легко протиставити системі автоматичного управління; – необхідність потужної сучасної техніки аби тягнути обладнання для смугового обробітку всього поля; – придбання нових тракторів може бути занадто дорогим.
Проблеми в адаптуванні
<ul style="list-style-type: none"> – потреба заміни машинно-тракторного парку (трактори із системою навігації GPS); – суттєві фінансові витрати; – неефективність смугового обробітку ґрунту на полях зі складними ландшафтними умовами; – можливість неефективного внесення добрив порівняно з системами нульового та мінімального обробітку ґрунту; – система не придатна для глинистих ґрунтів; – складність точного налаштування сільськогосподарської техніки; – вимагає використання сучасних ІТ технологій із залученням супутникового зв'язку.

Рис 1.4. -Особливості технології обробітку ґрунту Strip-till [26, 27,28]

Однак варто зазначити, що впровадження технології Strip-till вимагає значних початкових інвестицій у спеціалізовану техніку та навчання персоналу. Термін окупності таких інвестицій зазвичай складає 2-3 роки залежно від масштабів виробництва та культур, що вирощуються. Важливим фактором успішного впровадження технології є також правильне налаштування обладнання та дотримання технологічних вимог до виконання операцій.

Досвід господарств, які впровадили технологію Strip-till, показує, що при правильному застосуванні вона дозволяє підвищити рентабельність виробництва

на 25-40% порівняно з традиційними технологіями. Це досягається як за рахунок зниження виробничих витрат, так і завдяки стабілізації та підвищенню врожайності культур.

Нульова технологія обробітку ґрунту (No-till) з різними варіантами посіву представляє собою передову систему землеробства, яка суттєво впливає на економічну ефективність сільськогосподарського виробництва. Розглянемо особливості її застосування з нормальним та ущільненим посівом.

При використанні No-till з нормальним посівом насіння висівається безпосередньо в необроблений ґрунт через рослинні рештки попередньої культури. Така технологія дозволяє досягти значної економії ресурсів: витрати палива скорочуються на 60-70%, трудові затрати зменшуються на 45-50%, значно знижується потреба в сільськогосподарській техніці. Важливо відзначити, що при нормальному посіві формується оптимальна щільність стеблостою, що забезпечує ефективне використання вологи та поживних речовин.

No-till з ущільненим посівом передбачає збільшення норми висіву та застосування спеціальних сошників, які забезпечують додаткове притискання насіння до ґрунту. Цей варіант особливо ефективний у посушливих умовах, оскільки покращує контакт насіння з ґрунтом та забезпечує більш рівномірні сходи. Дослідження показують, що ущільнений посів при нульовій технології може підвищити врожайність на 10-15% порівняно з нормальним посівом, особливо в несприятливі за погодними умовами роки.

Економічний ефект від впровадження No-till проявляється поступово. У перші 2-3 роки можливе незначне зниження врожайності (на 5-10%), але при цьому суттєво скорочуються виробничі витрати. Починаючи з 3-4 року застосування технології, врожайність зазвичай відновлюється і навіть перевищує показники традиційної технології на 15-20%, особливо при ущільненому посіві. Прибутковість господарства підвищується за рахунок кількох факторів:

зниження виробничих витрат на 30-40%, покращення якості ґрунту, більш ефективного використання вологи та добрив.

Однак варто враховувати, що впровадження No-till вимагає значних початкових інвестицій у спеціалізовану посівну техніку (від 100 тис. доларів США за одну сівалку) та підвищених витрат на засоби захисту рослин у перші роки. Крім того, необхідне навчання персоналу та зміна підходів до управління виробництвом. Термін окупності інвестицій при переході на нульову технологію складає 3-5 років залежно від масштабів виробництва та природно-кліматичних умов.

Досвід господарств, які впровадили No-till, демонструє можливість підвищення рентабельності виробництва на 25-45% порівняно з традиційними технологіями. При цьому ущільнений посів показує кращі результати в зонах недостатнього зволоження, тоді як нормальний посів більш ефективний у регіонах з достатньою кількістю опадів. Важливим фактором успіху є також правильний підбір сортів та гібридів, адаптованих до умов прямого посіву, та дотримання сівозміни.

Технологія No-till також сприяє покращенню екологічних показників виробництва: знижується емісія вуглекислого газу, покращується структура ґрунту, зменшується ерозія. Це створює додаткові можливості для підвищення прибутковості через участь у програмах екологічного землеробства та отримання "зелених" субсидій.

2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПП «МОГУТНЄ»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ПП «Могутнє»

Аграрне підприємство ПП «Могутнє» розпочало свою діяльність 25 січня 1999 року, функціонуючи на основі правової бази України, зокрема положень Цивільного та Господарського кодексів та інших нормативно-правових актів держави.

Офіційне місцезнаходження суб'єкта господарювання зареєстровано за адресою: Урочище "ЛУГОВЕ", будинок 1-А, село Глібівка, Вишгородський район, Київська область.

Організація функціонує як самостійна юридична особа, володіючи власним відокремленим майном та веде автономний бухгалтерський облік. У своєму розпорядженні має банківські рахунки для операцій як у національній, так і в іноземній валюті, а також повний комплект необхідних юридичних реквізитів.

У межах чинного законодавства України та відповідно до визначених цілей, підприємство має повноваження здійснювати різноманітні види господарської діяльності.

Основною метою створення підприємства є реалізація підприємницької діяльності для генерування прибутку, спрямованого на забезпечення матеріальних потреб Власника. Додатковими цілями виступають: задоволення споживчого попиту населення на різноманітні послуги, товари широкого вжитку, промислову та сільськогосподарську продукцію, продукцію виробничо-технічного призначення. Підприємство також орієнтоване на будівництво нових та модернізацію існуючих об'єктів, сприяння розвитку міжнародних економічних зв'язків України, вдосконалення інфраструктури та реалізацію економічних інтересів його Учасників.

До основних напрямків господарської діяльності підприємства належать:

- Культивування зернобобових та олійних культур (за винятком рису)

- Надання супутніх послуг у галузі рослинництва
- Здійснення післязбиральної доробки врожаю
- Підготовка насінневого матеріалу для подальшого відтворення

ПП «Агрофірма Могутнє» виступає об'єднувальною структурою для низки сільськогосподарських підприємств, розташованих на територіях Кіровоградської та Тернопільської областей. Сукупний земельний банк агрохолдингу сягає 10 тисяч гектарів, з яких безпосередньо підприємство наразі обробляє 1,5 тисячі гектарів.

Згідно з класифікацією підприємств, визначеною Господарським Кодексом України [46], ПП «Могутнє» характеризується за такими критеріями:

За формою власності підприємство функціонує як приватна структура. Особливістю капіталу є його іноземне походження, оскільки 100% статутних внесків належить кіпрській компанії «Сентасіо Трейдінг енд Інвестменс Лімітед», яка виступає кінцевим бенефіціаром та власником агрофірми.

За організаційною структурою підприємство є унітарним, засноване одноосібно президентом «Компанії «Агромир» Андрієм Твердохлібом. У корпоративній ієрархії має статус дочірньої компанії по відношенню до материнської структури - «Сентасіо Трейдінг енд Інвестменс Лімітед» (Кіпр).

За галузевою приналежністю підприємство відноситься до сільськогосподарського сектору. Враховуючи середньооблікову чисельність працівників у 2022 році, яка становила 29 осіб, підприємство класифікується як мале.

Оперативне управління ПП «Могутнє» здійснює Пасека Віталій Петрович, який обіймає посаду керівника підприємства. Зареєстрований статутний капітал організації становить 3 275 970,00 гривень.

ПП Агрофірма «Могутнє» функціонує за холдинговою моделлю управління. Визначальною особливістю агротехнології, що застосовується всіма підприємствами холдингу, є система No-Till - інноваційний метод прямого

посіву без попереднього механічного обробітку ґрунту. Такий підхід забезпечує ефективне збереження ґрунтової вологи та оптимізацію виробничих витрат.

Структура посівних площ підприємства у 2022 році була диверсифікована наступним чином: найбільші площі були відведені під вирощування соняшнику - 650 гектарів та кукурудзи - 600 гектарів. Менші площі займали озима пшениця - 200 гектарів та соя - 150 гектарів.

Стратегічними партнерами підприємства у сфері забезпечення виробничими ресурсами виступають провідні світові компанії. Зокрема, насіннєвий матеріал постачається компанією Syngenta, а засоби захисту рослин надходять від корпорацій BASF та DuPont.

У системі удобрення підприємство використовує комплексний підхід, застосовуючи як традиційні мінеральні добрива (аміачна селітра, нітроаммофоска), так і спеціалізовані препарати (Реаком хелат бору). Захист посівів забезпечується використанням сучасних гербіцидів, серед яких Євро-Лайтнінг® та Танос.

Технічне забезпечення виробничих процесів здійснюється за допомогою високопродуктивної сільськогосподарської техніки від провідних світових виробників: Semeato, Case IH та John Greaves.

На балансі підприємства перебувають два зерносховища загальною місткістю 15 тисяч кубічних метрів (по 7,5 тис. куб. м кожне). У перспективі заплановано розширення складських потужностей шляхом зведення ще двох аналогічних об'єктів.

Для забезпечення транспортування продукції компанія використовує власний автомобільний парк. Стратегія розвитку логістичної інфраструктури передбачає спорудження терміналу та формування флоту танкерів для перевезення вантажів.

Збут виробленої продукції орієнтований переважно на експортні ринки.

У регіональному бізнес-середовищі основними конкурентами виступають СФГ «Степове» та Агрофірма ім. Ул'янова.

Успішній діяльності підприємства сприяє низка сприятливих факторів: стратегічно вдала локація, розвинена транспортна інфраструктура (включаючи автомобільне та залізничне сполучення), а також сприятливі агрокліматичні умови регіону.

Аналіз ринку виробництва сільськогосподарської продукції

Сільськогосподарський сектор посідає провідне місце в структурі української економіки. Цьому сприяє комплекс природних та демографічних переваг: наявність родючих чорноземних ґрунтів, сприятливі кліматичні умови та значна концентрація населення, особливо в сільській місцевості.

На українських полях культивується широкий спектр сільськогосподарських культур, серед яких домінують: пшениця, ячмінь, кукурудза, цукрові буряки, соняшник, соя, ріпак, а також картопля та різноманітні овочеві культури. На світовому ринку Україна займає провідні позиції з експорту соняшникової олії, кукурудзи та пшениці.

Статистика 2021 року демонструє, що аграрний сектор забезпечував роботою 14% працездатного населення, формував 10,9% валового внутрішнього продукту та генерував 41% експортних надходжень країни.

Рослинницька галузь становить фундамент вітчизняного агропромислового комплексу. За останнє десятиліття Україна істотно зміцнила свої позиції на глобальному ринку зернових культур. У 2021 році частка України в світовому експорті склала: понад 40% соняшникової олії, більше 10% кукурудзи та ячменю, близько 10% пшениці та ріпаку.

Російська військова агресія завдала суттєвих збитків українському аграрному сектору.

Території, безпосередньо уражені бойовими діями, формували понад третину (36%) довоєнного зернового виробництва країни. Масштаби мінного забруднення можуть охоплювати до 30% української території. Ситуацію ускладнюють морська блокада та руйнування аграрної інфраструктури, що

призвело до зростання виробничих витрат і логістичних ризиків у зерновому секторі.

Для підтримки експортних потоків зерна об'єднуються зусилля українського уряду та міжнародних партнерів. Важливим досягненням стала реалізація Чорноморської зернової ініціативи, яка частково відновила морські транспортні коридори та послабила логістичні обмеження.

Проте, незважаючи на вжиті заходи, офіційні дані Мінагрополітики свідчать про скорочення експорту зернових на 13% у квітні 2023 року порівняно з аналогічним періодом попереднього маркетингового сезону.

Особливо гостро військові виклики позначаються на малих сільгоспвиробниках. Згідно з результатами статистичних опитувань, 44% аграріїв зіткнулися з критичним зростанням собівартості, а 25% розглядають можливість згортання чи повного припинення виробничої діяльності через воєнні умови.

За оцінками станом на лютий 2023 року, сукупні втрати аграрного сектору України сягнули 40,2 млрд доларів США, з яких 8,7 млрд становлять прямі збитки.

Сучасний стан аграрного сектору характеризується впливом низки деструктивних факторів:

- глибока фінансово-економічна дестабілізація в державі;
- триваючі воєнні дії на території країни;
- втрата традиційних каналів реалізації продукції;
- вимушене скорочення земель під посіви;
- порушення усталених логістичних ланцюгів;
- гострий дефіцит трудових ресурсів.

Структура земельних відносин. За даними 2020 року, переважна частка сільськогосподарських земель (75% або 31 млн га) перебувала у приватному володінні, розподіляючись між 6,9 млн власників. Згідно з інформацією Державного земельного кадастру, безпосередньо власники обробляють лише

29% угідь, тоді як основний масив земель використовується на умовах орендних відносин.

У 2020 році значна концентрація сільгоспугідь спостерігалася у найбільших агрокомпаній - 117 підприємств контролювали 16% (6,45 млн га) земель, переважно на правах оренди. За оцінками Land Matrix Database, під іноземним управлінням через механізми прямих інвестицій перебуває щонайменше 3,3 млн га (близько 10% орних земель України). Тенденція до укрупнення землекористування часто пояснюється економічною доцільністю масштабування виробництва у рослинництві. Державна статистика підтверджує підвищену ефективність великих агропідприємств, продуктивність яких перевищує середньогалузеві показники більш ніж на 20%.

Стан аграрного сектору України. Сучасний стан аграрного сектору характеризується впливом низки деструктивних факторів:

- глибока фінансово-економічна дестабілізація в державі;
- триваючі воєнні дії на території країни;
- втрата традиційних каналів реалізації продукції;
- вимушене скорочення земель під посіви;
- порушення усталених логістичних ланцюгів;
- гострий дефіцит трудових ресурсів.

Структура земельних відносин. За даними 2020 року, переважна частка сільськогосподарських земель (75% або 31 млн га) перебувала у приватному володінні, розподіляючись між 6,9 млн власників. Згідно з інформацією Державного земельного кадастру, безпосередньо власники обробляють лише 29% угідь, тоді як основний масив земель використовується на умовах орендних відносин.

У 2020 році значна концентрація сільгоспугідь спостерігалася у найбільших агрокомпаній - 117 підприємств контролювали 16% (6,45 млн га) земель, переважно на правах оренди. За оцінками Land Matrix Database, під іноземним управлінням через механізми прямих інвестицій перебуває

щонайменше 3,3 млн га (близько 10% орних земель України). Тенденція до укрупнення землекористування часто пояснюється економічною доцільністю масштабування виробництва у рослинництві. Державна статистика підтверджує підвищену ефективність великих агропідприємств, продуктивність яких перевищує середньогалузеві показники більш ніж на 20%.

Основні ризики для функціонування аграрного сектору в умовах війни

1. Деградація виробничого та ресурсного потенціалу аграрного комплексу. Проведення сільськогосподарських робіт унеможливлено на значних територіях через окупацію, постійні обстріли або мінування. Як наслідок, у 2022 році спостерігалось суттєве скорочення посівних площ - на 20% порівняно з попереднім роком.

Суттєво скоротилося використання агрохімікатів, зокрема добрив та засобів захисту рослин, що негативно впливає на родючість ґрунтів та врожайність культур. За попередніми розрахунками, внутрішнє споживання азотних добрив у 2022 році зменшилося з 4,75 млн т до 2-2,9 млн т, що становить падіння на 40-55%. Території активних бойових дій зазнали критичної деградації сільськогосподарських угідь. Відновлення їх продуктивності вимагатиме значних фінансових інвестицій. Масштабне воєнне забруднення призведе до довготривалого виведення з агровиробництва великих площ земель продовольчого призначення. На сьогодні третина сільськогосподарських земель України трансформувалася в зону ризикованого землеробства:

1. Спостерігається істотне погіршення технічного забезпечення аграрних підприємств. За перші 7 місяців 2022 року реалізація комбайнів знизилась у 2,4 рази, а тракторів - удвічі порівняно з аналогічним періодом 2021 року[8]. Ситуація ускладнюється значними втратами техніки внаслідок бойових дій та мародерства окупантів. За експертними оцінками, 84,2 тисячі одиниць сільськогосподарської техніки та обладнання зазнали повного або часткового пошкодження, що становить 11% від довоєнного парку.

2. Частина аграріїв змушена припиняти діяльність або переорієнтовувати виробництво через катастрофічні економічні збитки. Військові дії спричинили масштабне переміщення працівників агросектору та фермерів, які були вимушені залишити не лише господарства, але й місця постійного проживання. За інформацією ФАО, понад 150 тисяч представників аграрного сектору постраждали від війни чи стали вимушеними переселенцями. Невизначеність щодо можливості відновлення господарювання на власних землях може призвести до зміни їхньої спеціалізації або повного виходу з аграрного бізнесу. Особливо вразливими виявилися малі виробники сезонної продукції, які традиційно забезпечували зайнятість та доходи сільського населення.

3. Руйнування критичної інфраструктури агросектору та порушення експортних ланцюгів. Військові дії призвели до масштабних втрат зерносховищ, складських комплексів та логістичних об'єктів. Ускладнення експортних операцій суттєво знизило прибутковість агровиробників. Додатковим викликом стали перебої з електропостачанням, що загрожує погіршенням якості та частковою втратою врожаю через неналежні умови зберігання. Тривала блокада чорноморських портів України, через які традиційно здійснювалось понад 90% експорту зернових та олійних культур до російського вторгнення, критично позначилась на експортному потенціалі галузі.

Особливо гострою виявилась проблема зберігання зернових. Внаслідок руйнування елеваторної інфраструктури дефіцит складських потужностей збільшився з 10-15 млн т [11] до критичних 20 млн т.

Попри складні умови, 2022 рік позначився низкою позитивних досягнень:

- Успішне проведення збиральної кампанії. За даними Мінагрополітики, загальний обсяг зібраного врожаю перевищив 67 млн тонн, що увійшло до п'ятірки найкращих показників за три десятиліття незалежності. Станом на 12 січня 2023 року аграрії завершили збір зернових та зернобобових на площі 10,9 млн га (94%), намолотивши 50,965 млн тонн збіжжя. Зокрема, було

зібрано: пшениці - 20,2 млн тонн з площі 4,979 млн га (100%), кукурудзи - 23,5 млн тонн з площі 3,6 млн га (85%). Технічні культури також продемонстрували вагомі результати: соняшник - 10,5 млн тонн з площі 4,8 млн га (99%), соя - 3,7 млн тонн з площі 1,5 млн га (100%), ріпак - 3,2 млн тонн з площі 1,1 млн га (100%)[13].

- Збереження ролі глобального гаранта продовольчої безпеки. Визначною подією стало підписання 22 липня 2022 року тристоронньої Ініціативи між Україною, Туреччиною та ООН щодо безпечного транспортування агропродукції з українських портів (зернова угода). Документ забезпечив відновлення експортних операцій через три ключові морські гавані - "Одеса", "Чорноморськ" та "Південний". Паралельну угоду з Туреччиною та ООН уклала також РФ.

В структурі експортних поставок домінувала кукурудза з часткою 66,9%, за нею йшла пшениця (21,6%), далі ячмінь – 4,8%, а решту 6,7% склали інші сільськогосподарські культури, включаючи соняшник, ріпак, висівки та жом. Сукупний обсяг експорту агропродукції в серпні, враховуючи всі транспортні маршрути (розблоковані порти, дунайські порти, залізничне та автомобільне сполучення), сягнув приблизно 5 мільйонів тон.

Проведений аналіз аграрного сектору України виявив низку критичних завдань, що потребують невідкладного вирішення:

Першочерговим є запровадження повноцінного ринку сільськогосподарських земель та припинення бойових дій на українській території. Паралельно необхідно досягти економічної стабільності в державі.

Нагальним питанням залишається створення сприятливих умов для проведення повного циклу польових робіт, особливо весняної посівної кампанії, із забезпеченням аграріїв необхідним насіннєвим матеріалом та добривами[22].

Важливим стратегічним напрямком є синхронізація аграрної політики України з принципами Спільної аграрної політики ЄС, включаючи гармонізацію законодавчої бази відповідно до євроінтеграційних вимог. При цьому доцільно

передбачити відтермінування впровадження складних для воєнного часу нормативно-правових актів до завершення бойових дій, а в окремих випадках – встановити додатковий адаптаційний період після припинення воєнного стану.

Також критично важливим є налагодження конструктивної політико-економічної взаємодії з країнами-експортерами та інтенсифікація впровадження інноваційних технологій точного землеробства.

SWOT-аналіз діяльності с/г підприємства.

SWOT-аналіз виступає фундаментальною методологією стратегічного планування, що дозволяє всебічно оцінити поточний стан та перспективи розвитку організації. У процесі дослідження компаній, незалежно від їхньої галузевої приналежності, цей інструмент займає центральне місце, акумулюючи базову інформацію про внутрішнє та зовнішнє середовище організації, а також інтегруючи результати попередніх аналітичних інструментів. Унікальність цієї методології полягає в тому, що вона генерує не просто рекомендовану стратегію, а комплексний набір інструментів для максимізації конкурентних переваг, посилення потенціалу та трансформації слабких сторін у сильні позиції [29].

SWOT-аналіз можна охарактеризувати як багатовимірний діагностичний інструмент, що забезпечує глибинне розуміння стану підприємства через призму чотирьох ключових аспектів. Він допомагає керівництву не лише ідентифікувати сильні та слабкі сторони організації, але й виявити потенційні можливості для розширення бізнесу та спрогнозувати зовнішні загрози, що можуть перешкоджати досягненню стратегічних цілей.

До ключових переваг методології SWOT-аналізу можна віднести:

- гнучкість та універсальність застосування в різних галузях та масштабах бізнесу;
- економічність з точки зору часових та фінансових ресурсів;
- особлива ефективність на етапі формування стратегічного бачення та розробки концепцій просторового розвитку.

Водночас, методу притаманні певні обмеження:

- значний вплив суб'єктивних оцінок учасників аналізу на кінцевий результат;
- переважно якісний характер аналізу, що не передбачає детальних кількісних метрик та статистичних показників.

На нашу думку, варто додати такі важливі аспекти:

1. SWOT-аналіз особливо цінний при розробці антикризових стратегій, оскільки дозволяє швидко виявити проблемні зони та потенційні шляхи їх подолання.
2. Ефективність методу значно підвищується при регулярному оновленні аналізу, що дозволяє відстежувати динаміку змін та вчасно коригувати стратегію.
3. Для підвищення об'єктивності результатів рекомендується залучати до процесу аналізу експертів з різних функціональних підрозділів організації.
4. SWOT-аналіз може бути успішно інтегрований з іншими інструментами стратегічного планування, такими як PEST-аналіз та матриця BCG, для отримання більш комплексної картини.

Внутрішнє середовище підприємства характеризується сукупністю сильних та слабких сторін, які включають власні ресурси, активи та організаційні особливості компанії. Саме ці фактори формують поточний стратегічний профіль організації та визначають її конкурентну позицію на ринку.

На противагу цьому, можливості та загрози представляють собою екзогенні фактори та тенденції розвитку бізнес-середовища, що знаходяться поза межами прямого контролю підприємства. До таких факторів можна віднести територіальне розміщення компанії та макроекономічну ситуацію в країні. Ці зовнішні чинники не лише впливають на теперішній стан бізнесу, але й формують потенційні сценарії його майбутнього розвитку.

Важливо відзначити, що певні фактори можуть проявляти дуальну природу, одночасно виступаючи як джерело переваг, так і потенційних проблем.

Аналогічно, деякі зовнішні чинники можуть створювати як нові можливості для розвитку, так і генерувати додаткові ризики.

Проведення комплексного SWOT-аналізу (табл. 2.1) надає можливість систематизувати та оцінити всі ключові аспекти функціонування ПП «Могутнє», включаючи його конкурентні переваги, проблемні зони, перспективні напрямки розвитку та потенційні ризики.

Аналіз основних показників ефективності господарської діяльності ПП «Могутнє» здійснюємо на основі даних бухгалтерських звітів підприємства, результати зводимо у табл.2.2.

Аналіз фінансових показників демонструє, що протягом 2021-2023 років підприємство демонструвало позитивний фінансовий результат. Особливо вражаючим є стрімке зростання прибутку, який збільшився на 20132,6 тис.грн, продемонструвавши колосальний приріст у 4199%. Таке суттєве покращення фінансових показників пояснюється суттєвими надходженнями від реалізації майнових активів підприємства.

Однак, спостерігається несприятлива тенденція щодо чистого доходу від реалізації - за період з 2021 по 2023 рік відбулося його скорочення на 12582,5 тис.грн, що становить 22% від початкового значення.

У кадровій структурі також відбулися зміни - штат постійних працівників скоротився на 3 особи (10,7%) порівняно з 2021 роком. При цьому підприємство продовжує залучати тимчасових працівників для виконання сезонних робіт.

Зниження виручки на фоні збільшення кількості працівників призвело до падіння показника продуктивності праці на 29,7% у 2023 році. Викликає занепокоєння той факт, що темп падіння продуктивності праці випереджає темп скорочення чистого доходу.

Водночас, суттєвим досягненням можна вважати зростання показника рентабельності, який збільшився приблизно у 34 рази.

Таблиця 2.1. – SWOT-аналіз ПП «Могутне»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<ul style="list-style-type: none"> - наявність посівних площ з високою родючістю; - розташування у сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах; - наявність кваліфікованих спеціалістів; - виготовлення якісної продукції; - наявність власних потужностей для зберігання продукції; - використання високопродуктивного посадкового матеріалу; - використання сучасних технологій виробництва; - наявність власного автотранспорту; - конкурентоспроможна цінова політика; --задовільний стан матеріально-технічної бази; - невеликий особовий склад підприємства; - хороша репутація у клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> - велика енергомісткість та матеріаломісткість виробництва; - недостатня кількість потужностей для ефективного зберігання продукції; - брак трудових ресурсів; - значний вплив кліматичних умов; - залежність від постачальників; - високі податкові навантаження; - збої в постачанні матеріальних ресурсів; - значні витрати на утримання та ремонт техніки; - висока залежність від кон'юнктури на ринку; - недостатнє фінансове забезпечення маркетингової діяльності; - слабкий рівень організації маркетингової діяльності
Можливості (O)	Загрози (T)
<ul style="list-style-type: none"> - ефективна реклама; - кваліфіковані спеціалісти в сфері маркетингу; - забезпечення виробництва якісної продукції; - сталий позитивний імідж підприємства на зовнішньому ринку; - розвиток логістичної складової (створення власного терміналу та придбання власного танкеру); - побудова додаткових елеваторів для збільшення обсягів збереження продукції; - налагодження співпраці з постачальниками; - реформування політики держави у сфері аграрного бізнесу (оптимізація податкової політики, фінансова підтримка аграрного бізнесу з боку держави тощо); - розвиток ефективного ринку землі; - запровадження наукових досягнень у сфері сільськогосподарського виробництва 	<ul style="list-style-type: none"> - високий ступінь політичного впливу та контролю з боку держави; - несприятлива економічна ситуація в країні; - ведення бойових дій; - погіршення ґрунтово-кліматичних умов; - стрибки курсу валют; - звуження ринку реалізації продукції; - неможливість виходу на зовнішній ринок, втрата постійних клієнтів; - посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринку; - міграція сільського населення до міст; - зменшення ринку трудових ресурсів (вїзд за кордон, мобілізація)

Таблиця 2.2.- Основні економічні показники господарської діяльності ПП «Могутне»

Показники	Роки			Відхилення за період	
	2021	2022	2023	+/-	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	56820,8	49608,7	44238,3	-12582,5	-22
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	46922,1	38721,0	28755	-18167,1	-38,7
3. Чисельність працівників, чол.	28	29	31	+3	+10,7
4. Продуктивність праці, тис.грн/чол	2029,31	1710,64	1427,04	-602,27	-29,7
5. Прибуток/збиток	479,4	451,0	20612	+20132,6	+4199
6. Рентабельність, %	0,5	0,4	17,5	+17	+3400
7. Рентабельність продукції, %	1,02	1,16	71,7	+70,68	+6929

Таблиця 2.3 – Склад сільськогосподарських угідь ПП «Могутне»

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Темп росту, % (2018-2023)
Загальна земельна площа, га	1505	1505	1515	1515	1515	100,67
Площа с/г угідь, га	1500	1500	1500	1500	1500	-
з них рілля	1491	1500	1500	1500	1500	100,61
багаторічні насадження	9	-	-	-	-	-100
Орендовані с/г угіддя	1500	1500	1500	1500	1500	-
Рівень розораності с/г угідь, %	99,4	100	100	100	100	100,61

Варто відзначити, що специфіка сільськогосподарського виробництва полягає у використанні землі як унікального виробничого ресурсу. Земля виступає фундаментальним фактором виробництва, без якого неможливе функціонування аграрного сектору. Успішність сільськогосподарського бізнесу

безпосередньо корелює з якісними характеристиками земельних ресурсів та ефективністю їх використання.

Підприємство ефективно використовує земельні ресурси, які є орендованими (табл. 2.3), згідно з якими 100% сільськогосподарських земель на кінець 2023 року орані.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства

Балансовий прибуток є інтегральним показником фінансово-економічної діяльності підприємства. Він формується як сукупність доходів від усіх напрямків господарської активності аграрного підприємства, включаючи прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції та надання платних послуг, доходи від додаткових видів діяльності, а також результати позареалізаційних операцій.

Чистий прибуток підприємства представляє собою залишкову величину після вирахування всіх обов'язкових податкових відрахувань з балансового прибутку. Саме ця сума залишається у розпорядженні підприємства для подальшого використання.

Особливість прибутку як якісного індикатора полягає в його здатності відображати комплексні зміни у діяльності підприємства, зокрема динаміку обсягів та структури товарообігу, зміни у доходах та рівні операційних витрат.

Рентабельність виступає відносним показником ефективності і розраховується як відсоткове співвідношення отриманого прибутку до різних базових показників: обсягу реалізованої продукції, операційних витрат, вартості основних та оборотних засобів, фонду оплати праці, трудових ресурсів чи загальної величини капіталу.

Система оцінки рентабельності підприємства включає різні показники, серед яких особливе місце займає рентабельність продукції. Цей індикатор відображає ефективність використання ресурсів у виробничому процесі та реалізації продукції. Вищі значення цього показника свідчать про більш

ефективну роботу підприємства.

$$P_n = \frac{\Pi}{C} \cdot 100\%, \quad (2.1)$$

де P_n – рівень рентабельності (рівень прибутковості (збитковості));

Π – абсолютна сума прибутку (збитку);

C – загальний витрат підприємства.

На підставі даних Звіту про фінансові результати розрахуємо рентабельність продукції:

$$P_{n \ 2023} = \frac{20612}{38122} \cdot 100\% = 54,1\%$$

Розрахунки для 2022 року та 2023 року проводимо аналогічно, результати зводимо у табл.2.4

На основі розрахованого показника рентабельності продукції можемо зробити висновок про те, що у 2023 році в порівнянні з 2021 роком спостерігається значне збільшення рентабельності продукції підприємства майже у 53 рази

- рентабельність власного капіталу ризначається:

$$P_{вк} = \frac{ЧП}{СВ_{вк}} \cdot 100\%, \quad (2.2)$$

де $ЧП$ – чистий прибуток

$СВ_{вк}$ – середня величина власного капіталу.

$$P_{вк \ 2023} = \frac{20612}{85662} \cdot 100\% = 24,1\%$$

Здійснивши аналогічні обчислення для 2021 та 2022 років, узагальнюємо отримані результати у таблиці 2.4.

Аналіз динаміки фінансових показників за період 2021-2023 років демонструє вражаюче зростання рентабельності власного капіталу - показник збільшився майже у 25 разів. Така позитивна тенденція свідчить про суттєве підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів підприємства.

Щодо рентабельності залученого капіталу, цей індикатор відображає результативність використання активів, сформованих за рахунок зовнішніх джерел фінансування.

Спостережена негативна динаміка цього показника сигналізує про зниження ефективності управління залученими фінансовими ресурсами. Розрахунок даного показника здійснюється за наступною методикою:

$$P_{зк} = \frac{ЧП}{СВ_{зк}} \cdot 100\%, \quad (2.3)$$

де $ЧП$ – чистий прибуток

$СВ_{зк}$ – середня величина залученого капіталу.

$$P_{зк\ 2023} = \frac{20612}{35770} \cdot 100\% = 57,6\%$$

Провівши аналогічні розрахунки для 2021 та 2022 років, систематизуємо отримані дані у таблиці 2.4.

У ПП «Могутнє» спостерігається надзвичайно позитивна динаміка показника ефективності використання залучених коштів - відбулося його зростання майже у 36 разів.

Комплексний аналіз фінансової стійкості дозволяє здійснити багатовимірну оцінку: дослідити композицію капіталу, визначити рівень фінансової незалежності, сформувавши прогностичні сценарії майбутнього фінансово-господарського стану підприємства. Водночас, такий аналіз допомагає ідентифікувати потенційні ризики та розробити превентивні заходи щодо їх нейтралізації.

Серед ключових індикаторів фінансової стійкості підприємства особливе місце займає коефіцієнт незалежності (автономії). Цей показник визначає частку власного капіталу в загальній структурі фінансових ресурсів підприємства. Позитивна динаміка даного коефіцієнта є індикатором посилення фінансової стабільності. Нормативне значення показника встановлено на рівні 0,5, що передбачає формування активів підприємства щонайменше на 50% за рахунок власних джерел фінансування. Розрахунок здійснюється наступним чином:

$$K_H = \frac{D_{BK}}{B_6} \cdot 100\%, \quad (2.4)$$

де D_{BK} – джерела власних коштів;

B_6 – валюта балансу.

$$K_{H2023} = \frac{85662}{121432} = 0,71$$

За аналогічною методикою проводимо розрахунки для 2021 та 2022 років, результати яких узагальнено представлені у таблиці 2.4.

Аналіз динаміки коефіцієнта незалежності за період 2021-2023 років відображає поступове укріплення фінансової стійкості ПП «Могутнє». Варто відзначити, що протягом усього досліджуваного періоду цей індикатор стабільно перевищував нормативне значення 0,5, що свідчить про високий рівень фінансової автономії підприємства.

Важливим показником фінансового стану є коефіцієнт маневрування (мобільності), який характеризує гнучкість управління оборотним капіталом підприємства. Цей індикатор відображає, яку частку власного капіталу не інвестовано в необоротні активи, тобто яка частина може бути використана для оперативного управління фінансовими ресурсами. Рекомендоване значення цього показника встановлено на рівні не нижче 0,5. Розрахунок здійснюється за такою формулою:

$$K_M = \frac{B_{OK}}{D_{BK}}, \quad (2.5)$$

де B_{OK} – власні оборотні кошти.

$$K_{M2023} = \frac{80111 - 35770}{85662} = 0,52$$

Аналогічну методику розрахунків застосовуємо для періоду 2021-2022 років, узагальнюючи отримані дані в таблиці 2.4

Завдяки коефіцієнту маневрування, що перевищує нормативний поріг 0,5, ПП «Могутнє» демонструє високу гнучкість у розпорядженні фінансовими

ресурсами. Спостерігається тенденція до зростання цього індикатора.

Коефіцієнт заборгованості виступає ключовим індикатором фінансової незалежності підприємства від зовнішніх запозичень. Цей показник відображає обсяг залучених коштів на одиницю власного капіталу. Рекомендований діапазон значень становить 0,3-0,5, при цьому перевищення одиниці вважається критичним рівнем. Розраховується:

$$K_{зб} = \frac{З_k}{Д_{вк}}, \quad (2.6)$$

де $З_k$ – залучені кошти.

$$K_{зб2023} = \frac{35770}{85662} = 0,42$$

Обчислення за 2021-2022 роки виконуємо за тією ж методикою, результати відображаємо в таблиці 2.4

На даному етапі ПП «Могутнє» зберігає фінансову автономію від зовнішніх запозичень. Коефіцієнт фінансової стабільності демонструє баланс між власним капіталом та залученими ресурсами підприємства. Цільове значення показника має перевищувати 1,0. Втім, високий рівень даного коефіцієнта не є абсолютною гарантією фінансового благополуччя та вимагає комплексної оцінки додаткових параметрів фінансової стійкості компанії. Розраховується:

$$K_{фст} = \frac{Д_{вк}}{З_k}, \quad (2.7)$$

Підставивши дані Балансу в цю формулу одержимо:

$$K_{фст2023} = \frac{85662}{35770} = 2,39$$

Аналогічні розрахунки застосовуємо для 2021-2022 років, з відображенням у таблиці 2.4

Стабільне перевищення коефіцієнтом критичного порогу протягом досліджуваного періоду свідчить про надійну фінансову позицію підприємства. Коефіцієнт імобілізації (реальної вартості основних фондів) оцінює

раціональність використання наявних ресурсів у господарській діяльності підприємства. Показник не повинен бути нижчим за 0,5. Його динамічне зростання сигналізує про розширення виробничого потенціалу компанії. Розраховується:

$$K_{\text{им}} = \frac{O_{\text{зуб}}}{B_6}, \quad (2.8)$$

де $O_{\text{зуб}}$ – основні засоби за залишковою вартістю.

$$K_{\text{им}2023} = \frac{32000}{121432} = 0,26$$

Розрахунки за 2021-2022 роки здійснюємо за аналогічним принципом, узагальнюючи в таблиці 2.4

Упродовж 2021-2023 років підприємство демонструвало незадовільний рівень потенціалу – показник не досягав критичного мінімуму та виявляв спадну динаміку.

Коефіцієнт співвідношення чистих мобільних коштів до загального обсягу мобільних активів відображає структурний розподіл оборотних засобів підприємства. Позитивна динаміка індикатора вказує на збільшення частки чистих мобільних ресурсів, що позитивно впливає на фінансову стійкість компанії.

$$K_{\text{мк}} = \frac{\text{ПА} - K_{\text{тз}}}{\text{ПА}}, \quad (2.9)$$

де ПА – поточні активи;

$K_{\text{тз}}$ – короткотермінові зобов'язання.

$$K_{\text{мк}2023} = \frac{80111 - 35770}{80111} = 0,55$$

Розрахунки за 2021-2022 роки проводимо за тією ж методикою, результати наводимо в таблиці 2.4

Протягом 2021-2023 років спостерігалось зростання співвідношення чистих мобільних коштів до загальних мобільних активів, що підтверджує

достатність оборотного капіталу та покращення фінансової стабільності.

Важливою складовою фінансового аналізу аграрного підприємства виступає оцінка його майнового стану.

Ведення господарської діяльності аграрного підприємства неможливе без наявності власного майна. Сукупність усіх майнових об'єктів формує активи підприємства.

Для діагностики стану основних засобів сільськогосподарського підприємства застосовують спеціальні індикатори:

Коефіцієнт зносу основних засобів відображає залишкову частку вартості основних фондів до їх майбутнього списання. Цей індикатор є ключовим при оцінці технічного стану виробничих активів.

$$K_{oz} = \frac{Z_{oz}}{P_{voz}}, \quad (2.10)$$

де Z_{oz} – знос основних засобів;

P_{voz} – первісна вартість основних засобів.

$$K_{oz2023} = \frac{5475}{37475} = 0,15$$

Обчислення за 2021-2022 роки виконуємо аналогічним методом, узагальнюючи в таблиці 2.4

Вдвічі нижчий показник зносу за аналізований період вказує на суттєве оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Коефіцієнт придатності доповнює коефіцієнт зносу до 100% (або одиниці). Визначають за формулою:

$$K_{noz} = 1 - \frac{Z_{oz}}{P_{voz}}, \quad (2.11)$$

де Z_{oz} – знос основних засобів;

P_{voz} – первісна вартість основних засобів

$$K_{noz2023} = 1 - 0,15 = 0,85$$

Розрахунки за 2021-2022 роки виконуємо за аналогічним принципом,

відображаючи в таблиці 2.4

Зростання коефіцієнта придатності основних засобів з 0,71 до 0,85 демонструє модернізацію виробничої бази підприємства.

Ключовим аспектом оцінки фінансового стану виступає ліквідність.

Ліквідність відображає здатність підприємства вчасно виконувати фінансові зобов'язання, насамперед погашати заборгованість. Її оцінюють через співвідношення боргових зобов'язань до наявних ліквідних активів. Аналіз охоплює розрахунок трьох основних показників: коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютної ліквідності.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує загальний рівень платоспроможності, вказуючи на спроможність покриття поточних боргів у короткостроковій перспективі. Рекомендований діапазон становить 1,5-2, а поступове підвищення вважається позитивною тенденцією.

Розраховується за формулою:

$$K_{\text{пл}} = \frac{O_a + B_{\text{мл}}}{K_{\text{тз}} + D_{\text{мл}}}, \quad (2.13)$$

де O_a – оборотні активи;

$B_{\text{мл}}$ – витрати майбутніх періодів;

$D_{\text{мл}}$ – доходи майбутніх періодів;

$K_{\text{тз}}$ – короткотермінові зобов'язання.

$$K_{\text{пл}2023} = \frac{80111}{35770} = 2,24$$

Обчислення за 2021-2022 роки здійснюємо за тим самим методом, зводячи в таблицю 2.4

Зростання показника поточної ліквідності з 1,74 до 2,24 вказує на покращення платоспроможності підприємства. Наразі значення коефіцієнтів перебувають в оптимальних межах, підтверджуючи високу ліквідність компанії.

Коефіцієнт швидкої ліквідності виступає додатковим індикатором, який не враховує найменш ліквідну складову поточних активів – матеріальні запаси.

Оптимальний діапазон показника складає 0,5-1. Розраховується:

$$K_{\text{шп}} = \frac{O_a - З + B_{\text{мд}}}{K_{\text{тз}} + D_{\text{мп}}}, \quad (2.14)$$

де З – запаси.

$$K_{\text{шп}2023} = \frac{80111 - 45142}{35770} = 0,98$$

Використовуючи ідентичну методологію розрахунків, проводимо дослідження показників за 2021-2022 роки, систематизуючи результати у таблиці 2.4

Індекси швидкої ліквідності не виходять за рамки допустимих параметрів, демонструючи збалансовану структуру активів з точки зору їх ліквідності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності виступає ключовим індикатором миттєвої платоспроможності організації. Даний показник розкриває спроможність підприємства використовувати наявні грошові кошти для погашення короткотермінових боргових зобов'язань. Для забезпечення стабільного фінансового стану рекомендоване мінімальне значення коефіцієнта становить 0,2-0,25, що забезпечує підприємству можливість щодня покривати від 20% до 25% своїх поточних зобов'язань.

$$K_{\text{абсл}} = \frac{\Gamma_{\text{к}}}{K_{\text{тз}} + D_{\text{мп}}}, \quad (2.15)$$

де $\Gamma_{\text{к}}$ - грошові кошти та їх еквіваленти

$$K_{\text{абсл}2023} = \frac{1785}{35770} = 0,05$$

За аналогічною методикою виконуємо обчислення для 2021-2022 років, консолідуючи підсумкові дані в таблиці 2.4

Враховуючи, що фактичні значення коефіцієнта абсолютної ліквідності суттєво не досягають нормативних показників, підприємство демонструє спроможність щоденно покривати лише 5% своїх короткострокових зобов'язань. Втім, спостерігається позитивна динаміка зростання цього індикатора.

Важливим аспектом при оцінюванні фінансового становища аграрного

підприємства виступає аналіз його ділової активності.

При дослідженні рівня ділової активності застосовують такі ключові індикатори як фондвіддача та оборотність власного капіталу.

Індикатор фондвіддачі відображає результативність експлуатації основних фондів підприємства та визначає обсяг реалізованої продукції, що припадає на кожну гривню, інвестовану в основні засоби.

Формула розрахунку:

$$K_{\phi} = \frac{OP}{CB_{03}}, \quad (2.16)$$

де OP – обсяг реалізації продукції, тис.грн

CB₀₃ – середньорічна вартість основних фондів, тис.грн

$$K_{\phi 2023} = \frac{44238}{37475} = 1,18$$

Зменшення цього показника в динаміці з 1,52 до 1,18 розглядається як негативна тенденція.

Розрахунки для 2021року та 2022 року проводимо аналогічно, результати зводимо у табл.2.4

Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості - характеризує період погашення кредиторської заборгованості. Розраховується:

$$K_{окз} = \frac{BO}{СК}, \quad (2.17)$$

де BO – витрати підприємства

СК – середня кредиторська заборгованість

$$K_{окз 2023} = \frac{38122}{35770} = 1,07$$

Розрахунки для 2021року та 2022 року проводимо аналогічно, результати зводимо у табл.2.4

Зниження коефіцієнту обігу свідчить про зниження періоду погашення кредиторської заборгованості з 1,87 до 1,07.

Таблиця 2.4. - Аналіз показників фінансового стану ПП «Могутне»

Показник	Оптимальн е значення	роки			Темп росту, % (2023/2021)
		2020	2021	2023	
Показники фінансової стійкості					
Коефіцієнт незалежності (автономії), Кн	>0,5	0,626	0,625	0,71	113,4
Коефіцієнт маневрування (мобільності), Км	>0,5	0,44	0,56	0,52	118,2
Коефіцієнт заборгованості, Кзб	<0,3-0,5	0,59	0,60	0,42	71,2
Коефіцієнт фінансової стабільності, Кфст	>1,0	1,68	1,67	2,39	142,3
Коефіцієнт іммобілізації, Кім	>0,5	0,32	0,22	0,26	81,3
Коефіцієнт співвідношення чистих мобільних коштів до всіх мобільних коштів підприємства, Кмк	>0,5	0,43	0,48	0,55	127,9
Показники майнового стану					
Коефіцієнт зносу основних засобів, Коз		0,29	0,40	0,15	51,7
Коефіцієнт придатності основних засобів, Кпоз		0,71	0,60	0,85	119,7
Показники ліквідності					
Коефіцієнт поточної ліквідності, Кпл	1,5-2,0	1,74	1,94	2,24	128,7
Коефіцієнт швидкої ліквідності, Кшпл	0,5-1,0	0,97	0,92	0,98	101,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, Кабел	0,2-0,25	0,02	0,03	0,05	250,0
Показники рентабельності					
Рентабельність продукції, Рп	>0 збільшення	1,02	1,16	54,1	5304
Рентабельність власного капіталу, Рвк	>0 збільшення	0,94	0,69	24,1	2564
Рентабельність залученого капіталу, Рзк	>0 збільшення	1,58	1,16	57,6	3646
Показники рівня ділової активності					
Коефіцієнт фондівдачі, Кф	збільшення	1,52	1,3	1,18	77,6
Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості, Коказ	збільшення	1,87	1,27	1,07	57,2
Обіг власного капіталу, Овк	збільшення	1,12	0,76	0,52	46,4

2.3. Аналіз витрат ПП «Могутнє»

Витрати підприємства займають ключову позицію серед економічних показників, оскільки їх обсяг суттєво впливає на формування прибутковості та рентабельності компанії, визначаючи загальну ефективність господарської діяльності.

Досягнення бажаного рівня доходності від виготовлення та збуту аграрної продукції потребує впровадження адаптивної системи управління визначальними факторами. Саме тому виробничі витрати, які слугують базою для обчислення собівартості продукції та подальшого формування фінансових результатів господарюючих суб'єктів, вимагають ретельного аналітичного дослідження.

Система менеджменту витрат повинна відображати дійсну ефективність використання виробничих ресурсів, набуваючи нового економічного наповнення, спрямованого на їх оптимізацію та пошук можливостей скорочення.

При дотриманні технологічних стандартів виробництва, основними напрямками зменшення витрат в аграрному секторі можуть виступати: модернізація технологічного рівня виробництва з одночасним зниженням трудомісткості; удосконалення виробничої організації та оптимізація робочих процесів; забезпечення комплексного підходу до управління постійними та змінними витратами в контексті досягнення стратегічних цілей та оцінювання галузевої результативності з урахуванням отриманого соціально-економічного ефекту.

Перефразуй, будь-ласка, текст таким чином, щоб підвищити його унікальність. Посилання у квадратних дужках видаляти не потрібно. Ось текст:"

Здійснимо аналіз складу та структури витрат підприємства на виробництво сільськогосподарської продукції за економічними елементами. Результати аналізу зведемо у табл.2.5, 2.6

Інформацією для аналізу є дані розділу II «Звіту про фінансові результати».

Таблиця 2.5. - Аналіз витрат ПП «Могутне» за економічними елементами

Назва статті витрат	2021 рік, тис.грн	2022 рік, тис.грн	2023 рік, тис.грн	Відхилення	
				+/-	%
Матеріальні витрати	21271,9	26027,1	26913	+5641,1	+26,5
Витрати на оплату праці	1878,3	2193,6	4580	+2701,7	+143,8
Відрахування на соціальні заходи	413,2	482,6	1183	+769,8	+186,3
Амортизація	5065,7	4271,0	4006	-1059,7	-20,9
Інші операційні витрати	23498,7	16207,8	1440	-22358,7	-95,2
Всього витрат	52127,8	49182,10	38122	-14005,8	-26,9

За даними таблиці 2.5 можна зробити висновок, що в 2023 році загальна сума витрат в порівнянні з 2021 р. зменшилася на 14005,8 тис. грн. або на 26,9%

Це пов'язано насамперед зі зменшенням операційних витрат на 95,2%, та амортизаційних витрат на 20,9%. Найбільше збільшення відбулося по статті Інші операційні витрати. Разом з тим, значно збільшилися витрати на оплату праці на 143,8%.

Проаналізуємо зміни у структурі операційних витрат за даними табл.2.6.

Таблиця 2.6. - Аналіз структури операційних витрат підприємства

Назва статті витрат	2021 рік,	2022 рік,	2023 рік,	Відхилення	
	%	%	%	+/-	%
Матеріальні витрати	40,8	52,9	70,6	+29,8	+73,0
Витрати на оплату праці	3,6	4,5	12,0	+8,4	+233,3
Відрахування на соціальні заходи	0,8	1,0	3,1	+2,3	+287,5
Амортизація	9,7	8,7	10,5	+0,8	+8,3
Інші операційні витрати	45,1	32,9	3,8	-41,3	-91,6
Всього витрат	100	100	100	-	-

За період, що аналізується відбулися незначні зміни в структурі витрат підприємства.

Відбулося збільшення питомої ваги матеріальних витрат та витрат на оплату праці. Збільшення матеріальних витрат та витрат на оплату праці ож пов'язане з підвищенням цін на матеріали та збільшенням мінімальної оплати праці.

Оскільки матеріальні витрати займають найбільшу питому вагу у витратах

підприємства, проаналізуємо динаміку їх складу. Результати представлені в табл.2.7.

Таблиця 2.7. – Матеріальні витрати на виробництво с/г продукції ПП «Могутнє»

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення	
				+/-	%
Прямі матеріальні витрати, тис.грн	21271,9	26027,1	26913	+5641,1	+26,5
Вартість насіння, тис.грн	3623,5	4672,9	4833,6	+1210,1	+33,4
Вартість мінеральних добрив, тис.грн	9829,3	11493,6	11884,8	+2055,5	+20,9
Вартість палива та мастильних матеріалів, тис.грн	4291,9	5638,1	5832,0	+1540,1	+35,9
Інші матеріальні витрати, тис.грн	3527,2	4222,5	4362,6	+835,4	+23,7

Аналіз табличних даних демонструє зростання матеріальних витрат підприємства за всіма категоріями витрат.

Найсуттєвіше зростання зафіксовано у витратах на насіннєвий матеріал та паливно-мастильні матеріали, які збільшились на 106,1% та 80,8% відповідно. Такі зміни спричинені подорожчанням посівного матеріалу, необхідністю проведення додаткового посіву, а також істотним підвищенням вартості паливних ресурсів.

Показник рівня витрат виступає фундаментальним якісним індикатором економічної ефективності підприємства, відображаючи співвідношення поточних витрат до ціни реалізованої продукції.

Для визначення рівня витрат виробничої діяльності (P_v) застосовується наступна формула:

$$P_v = \frac{B}{p} \times 100\%, \quad (2.18)$$

де B – сума витрат на виробництво продукції у певному періоді;

P – обсяг реалізації продукції у певному періоді.

$$P_{\epsilon 2023} = \frac{38122}{44238} \times 100\% = 86,2\%$$

Здійснюємо аналогічні обчислення показника для 2021 та 2022 років, узагальнюючи результати в таблиці 2.8.

Витратовіддача (ВВ) представляє собою обернений індикатор до рівня витрат. Цей коефіцієнт відображає співвідношення між обсягом виробництва і реалізації продукції (P) та одиницею витрат підприємства (B), демонструючи ефективність використання поточних витрат:

$$BB = \frac{P}{B} \quad (2.19)$$

$$BB = \frac{44238}{38122} = 1,16$$

Застосовуючи аналогічний алгоритм розрахунків, проводимо аналіз даного показника за 2021-2022 роки, консолідуючи підсумкові значення у таблиці 2.8.

Коефіцієнт прибутковості витрат (Пв), що також називають показником рентабельності витрат, розраховується як процентне відношення величини балансового прибутку (БП) до сукупних витрат підприємства (B). Даний економічний параметр слугує визначальним критерієм оцінки результативності операційних витрат організації:

$$P_{\epsilon} = \frac{BP}{B} \times 100\% \quad (2.29)$$

$$P_{\epsilon 2023} = \frac{20612}{38122} \times 100\% = 54,1\%$$

Розрахунок показника для 2021 рік та 2022 рік проводимо аналогічно та зводимо у табл.2.8

Завершальним етапом аналізу витрат сільськогосподарського підприємства є аналіз ефективності витрат, який представлено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8. - Аналіз ефективності витрат ПП «Могутнє»

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				+/-	%
Всього витрат, тис.грн:	52127,8	49182,1	38122	-14005,8	-26,9
Матеріальні витрати	21271,9	26027,1	26913	+5641,1	+26,5
Витрати на оплату праці	1878,3	2193,6	4580	+2701,7	+143,8
Відрахування на соціальні заходи	413,2	482,6	1183	+769,8	+186,3
Амортизація	5065,7	4271,0	4006	-1059,7	-20,9
Інші операційні витрати	23498,7	16207,8	1440	-22058,7	-93,9
Обсяг реалізованої продукції, тис.грн	56820,8	49608,7	44238	-12582,8	-22,2
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	46922,1	38721,0	28755	-18167,1	-38,7
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	0,91	0,99	0,86	-0,05	-5,5
Витратовіддача	1,09	1,01	1,16	0,07	+6,4
Матеріаломісткість	0,37	0,52	0,61	+0,24	+64,9
Зарплатомісткість	0,03	0,04	0,10	+0,07	+233,3
Фондомісткість	0,65	0,76	0,85	+0,2	+30,8
Чистий прибуток, тис.грн	479,4	451,1	20612	+20132,6	+4199,6
Доходність витрат, %	0,09	0,09	54,1	+54,01	+60011,0

Негативною тенденцією є зростання витрат на одиницю реалізованої продукції, що відображає перевищення темпів зростання витрат над темпами зростання реалізації продукції підприємства.

Як демонструють результати дослідження у таблиці 2.8, спостерігається підвищення показника доходності витрат. Витратовіддача продемонструвала приріст у розмірі 6,4%.

Водночас відбулося суттєве збільшення матеріаломісткості на 64,9%, що пов'язано зі скороченням обсягів виробничої та збутової діяльності. Протягом досліджуваного періоду спостерігалось істотне зростання зарплатомісткості (у 2,4 рази), а показник фондомісткості зріс на 30,8%.

Підсумовуючи проведений аналіз, можна констатувати, що динаміка показників ефективності витрат ПП «Могутнє» впродовж 2021-2023 років характеризується позитивними змінами.

Висновки

ПП «Могутнє» здійснює свою діяльність згідно з українським законодавством, включаючи Цивільний та Господарський кодекси України та інші нормативно-правові акти.

Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових (за винятком рису), бобових та олійних культур.

Агрофірма «Могутнє» представлена групою підприємств, що розташовані в Кіровоградській та Тернопільській областях. Земельний банк компанії сягає 10 тис. га, з яких наразі в обробітку перебуває 1,5 тис. га.

Весь статутний капітал підприємства, що становить 3 275 970,00 грн, належить кіпрській компанії «Сентасіо Трейдинг енд Інвестменс Лімітед», яка є кінцевим бенефіціаром та власником агрофірми.

З огляду на чисельність персоналу (29 працівників у 2023 році), ПП «Могутнє» класифікується як мале підприємство.

Організаційна структура агрофірми побудована за холдинговим принципом.

У своїй діяльності підприємства агрофірми застосовують прогресивні технології обробітку ґрунту: No-Till (без механічного обробітку) та Strip Till.

Структура посівних площ у 2023 році розподілилася таким чином: соняшник займав 650 га, кукурудза - 600 га, соя - 150 га, озима пшениця - 200 га.

Забезпечення посівним матеріалом та засобами захисту рослин здійснюється через співпрацю з провідними компаніями Syngenta, BASF та DuPont.

У сільськогосподарському виробництві підприємство використовує техніку від виробників Semeato, Case IH та John Greaves.

Інфраструктура підприємства включає два елеваторних комплекси, кожен з яких має місткість 7,5 тис. куб. м зерна. У перспективі заплановано розширення елеваторних потужностей шляхом будівництва двох додаткових об'єктів.

Для забезпечення логістичних операцій агрофірма має власний

автотранспортний парк. Стратегія розвитку передбачає створення власного терміналу та формування флоту танкерів для транспортування продукції.

Збут продукції переважно орієнтований на експортні ринки.

Фінансові показники демонструють прибутковість діяльності протягом 2021-2023 років. Особливо помітним є зростання прибутку на 20132,6 тис.грн (4199%), що значною мірою зумовлено доходами від реалізації майнових активів. Проте спостерігається спад чистого доходу від реалізації, який у 2023 році скоротився на 12582,5 тис.грн (22%) порівняно з 2021 роком.

Штат постійних працівників зменшився на 3 особи (10,7%) у 2023 році порівняно з 2021 роком. Підприємство залучає сезонних працівників для виконання тимчасових робіт.

Через скорочення чистого доходу при одночасному збільшенні кількості працівників, показник продуктивності праці знизився на 29,7% у 2023 році.

Викликає занепокоєння той факт, що темп падіння продуктивності праці випереджає темп зниження чистого доходу. Водночас, суттєво покращився показник рентабельності, який зріс майже у 34 рази.

Земельний фонд підприємства, який повністю перебуває в оренді, характеризується 100% розораністю сільськогосподарських угідь станом на кінець 2023 року.

Дослідження показників, представлених у таблиці 2.8, виявило позитивну тенденцію зростання доходності витрат підприємства. Зокрема, спостерігається приріст витратовіддачі на рівні 6,4%.

Проте варто відзначити суттєве зростання матеріаломісткості на 64,9%, що є наслідком скорочення масштабів виробничої та збутової діяльності.

Незважаючи на це, істотне зростання прибутковості підприємства у поєднанні зі значним скороченням операційних витрат свідчить про загальну позитивну динаміку показників ефективності витрат ПП «Могутнє» протягом 2021-2023 років.

За результатами проведеного SWOT-аналізу було ідентифіковано ключові

сильні та слабкі сторони підприємства, а також потенційні можливості та загрози для його діяльності.

3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПП АГРОФІРМА «МОГУТНЄ»

3.1 Технологічний розвиток у сільському господарстві як запорука довгострокової прибутковості

Аграрна галузь характеризується унікальним комплексом факторів розвитку, де визначальну роль відіграє взаємодія природно-кліматичних та економічних чинників. Саме їх синергія формує виробничий потенціал галузі, який слугує фундаментальним індикатором економічної спроможності сільськогосподарського сектору. Результативність аграрного виробництва та його потенціал визначаються широким спектром умов: від географічного розташування та кліматичних особливостей регіону до якісних характеристик земельних ресурсів та забезпеченості трудовими й матеріальними активами.

Трансформація сільського господарства через інноваційну діяльність являє собою багатовимірний процес. Він охоплює селекцію та впровадження високоврожайних сортів культур, розведення продуктивних порід тварин, виробництво елітного насіннєвого матеріалу, розробку високоефективної сільськогосподарської техніки. Водночас цей процес включає імплементацію передових техніко-технологічних рішень, вдосконалення організаційно-економічних механізмів, оптимізацію управлінських підходів та адаптацію до сучасних споживчих стандартів [30].

Додатково варто відзначити, що інноваційна діяльність в агросекторі має циклічний характер та потребує постійного оновлення підходів відповідно до змін клімату, вимог ринку та технологічного прогресу. Особливу увагу слід приділити розвитку систем точного землеробства, впровадженню біотехнологій та екологічно орієнтованих методів господарювання, які забезпечують сталий розвиток галузі при збереженні природних ресурсів.

Еволюція аграрних технологій та інновацій є ключовим фактором розвитку сільського господарства. Навіть якщо поточна технологія забезпечує стабільний

прибуток, зупинка в розвитку може призвести до поступової втрати конкурентоспроможності на ринку.

Розглянемо це на прикладі виробництва кукурудзи. Двадцять років тому врожайність 50-60 ц/га вважалась високою, і господарства, які її досягали, мали значну перевагу на ринку. Сьогодні ж такий показник вважається середнім, а подекуди й низьким. Це відбулось завдяки постійному впровадженню нових технологій: покращених гібридів, точного землеробства, оптимізованих систем живлення.

Залежність прибутковості від інновацій можна описати через кілька ключових аспектів. По-перше, нові технології часто дозволяють знизити собівартість продукції. Наприклад, впровадження систем точного землеробства може зменшити витрати на добрива на 15-20% при збереженні або навіть підвищенні врожайності. По-друге, інновації часто пов'язані з підвищенням якості продукції, що дозволяє отримувати преміум-ціну на ринку.

Важливим фактором є також ресурсозбереження. Нові технології часто орієнтовані на більш ефективне використання води, палива, добрив. В умовах постійного зростання вартості ресурсів це стає критичним фактором конкурентоспроможності. Господарства, які вчасно впровадили водозберігаючі технології, мають значну перевагу в посушливі роки.

Крім того, інновації часто пов'язані з підвищенням стійкості виробництва до несприятливих факторів. Нові гібриди можуть бути стійкішими до хвороб, посухи, вилягання. Це знижує ризики втрати врожаю і робить виробництво більш передбачуваним.

Існує також непряма залежність між впровадженням інновацій та доступом до фінансування. Банки та інвестори охочіше працюють з господарствами, які демонструють готовність до розвитку та впровадження сучасних технологій. Це створює додаткові можливості для розширення виробництва та подальшої оптимізації.

Практика показує, що господарства, які систематично виділяють 5-10% прибутку на тестування та впровадження нових технологій, в довгостроковій перспективі демонструють стабільніше зростання прибутковості порівняно з консервативними виробниками. При цьому важливо розуміти, що не всі інновації будуть успішними, але систематичний підхід до їх тестування та впровадження дозволяє знаходити найбільш ефективні рішення для конкретних умов господарства.

Зрештою, зміна технологій - це не просто гонитва за новинками, а необхідна умова виживання в конкурентному середовищі. Сьогоднішній прибуток не гарантує завтрашньої конкурентоспроможності, тому постійний пошук шляхів оптимізації виробництва має бути частиною стратегії розвитку кожного сучасного аграрного підприємства.

3.2. Техніко-економічна оцінка переходу на прогресивну технологію вирощування кукурудзи

ПП Агрофірма «Могутнє» ефективно використовує земельний банк площею 1500 га. Структура посівних площ у 2023 році була розподілена таким чином: найбільшу частку займає соняшник - 650 га, під кукурудзу відведено 600 га, соя вирощується на 150 га, а озима пшениця займає 200 га.

В останні два роки при вирощуванні кукурудзи на зерно агрофірма успішно застосовує технологію strip-till, яка передбачає смугову обробку ґрунту. Для решти культур використовується технологія no-till (нульовий обробіток), що дозволяє зберігати природну структуру ґрунту та його родючість.

Підприємство демонструє прогресивний підхід до ведення сільського господарства, активно впроваджуючи інноваційні технології та методи вирощування культур. У рамках програми оптимізації виробництва на 2025 рік заплановано пілотний проєкт з тестування нового сорту кукурудзи. На 100 га (що становить 1/6 від загальної площі під кукурудзою) буде замінено традиційний

сорт ВН-63 з нормою висіву 60000 насінин/га на більш інтенсивний сорт Сплендіс з підвищеною нормою висіву до 80000 насінин/га.

Виконаємо попередній розрахунок вартості насіння та валового збору. При використанні попередньої технології з сортом ВН-63 для засіву 600 га з нормою 60000 насінин/га необхідно було 450 мішків насіння ($600 \text{ га} \times 60000 \text{ насінин} / 80000 \text{ насінин в мішку}$). Загальні витрати на насіння склали 1 215 000 грн ($450 \text{ мішків} \times 2700 \text{ грн}$). При врожайності 70 ц/га загальний валовий збір становив 4200 тонн з усієї площі.

Нова технологія з сортом Сплендіс на тестовій ділянці 100 га з підвищеною нормою висіву 80000 насінин/га потребує 100 мішків насіння ($100 \text{ га} \times 80000 \text{ насінин} / 80000 \text{ насінин в мішку}$). Витрати на насіння складають 210 000 грн ($100 \text{ мішків} \times 2100 \text{ грн}$). При вищій врожайності 85 ц/га валовий збір становить 850 тонн з тестової ділянки.

Зміна технології демонструє суттєві переваги: зменшення вартості насіння на 22% (з 2700 до 2100 грн за мішок) та збільшення врожайності на 21% (з 70 до 85 ц/га). Хоча нова технологія потребує збільшення норми висіву на 33%, це компенсується нижчою ціною насіння та значно вищою врожайністю. При перерахунку на 1 гектар, витрати на насіння у новій технології становлять 2100 грн/га, порівняно з 2025 грн/га у попередній технології, що дає економію в 75 грн/га при суттєво вищій врожайності.

Враховуючи, що ґрунтові умови (чорнозем суглинистий 5 класу) залишаються незмінними, а технологія strip-till зберігається, можна очікувати стабільного відтворення результатів при масштабуванні на більші площі. Тестування на площі 100 га є достатнім для оцінки ефективності нової технології та прийняття рішення щодо її впровадження на всій площі посівів.

Розрахунок технологічних карт вирощування кукурудзи на зерно за новою і традиційною технологією наведені на табл. 3.1, 3.2. [36-43].

Розрахуємо економічний ефект від впровадження нової технології поетапно:

1. Розрахуємо собівартість 1 ц продукції для обох технологій:
Традиційна технологія: $6260436,15 \text{ грн} / 42000 \text{ ц} = 149,06 \text{ грн/ц}$
Нова технологія: $7244910,17 \text{ грн} / 51000 \text{ ц} = 142,06 \text{ грн/ц}$
2. Різниця у собівартості: $149,06 - 142,06 = 7 \text{ грн/ц}$ економії на кожному центнері
3. Додатковий валовий збір: $51000 - 42000 = 9000 \text{ ц}$ додаткової продукції
4. При середній ринковій ціні реалізації, наприклад, 700 грн/ц: Додатковий дохід від реалізації: $9000 \text{ ц} \times 700 \text{ грн} = 6300000 \text{ грн}$
5. Додаткові витрати на вирощування: $7244910,17 - 6260436,15 = 984474,02 \text{ грн}$
6. Економічний ефект: $6300000 - 984474,02 = 5315525,98 \text{ грн}$

Таким чином, впровадження нової технології дозволить:

- Знизити собівартість одиниці продукції на 7 грн/ц
- Збільшити валовий збір на 9000 ц
- Отримати додатковий чистий прибуток близько 5,32 млн грн

Це свідчить про високу економічну ефективність запропонованої технології.

В умовах триваючої військової агресії з боку Росії підприємство змушене адаптувати свої технологічні процеси. Враховуючи обмеження на використання дронів у прифронтових областях, агрофірма розширює застосування супутникових технологій для моніторингу стану посівів. Це дозволяє не лише підтримувати необхідний рівень контролю за розвитком культур, але й забезпечує додаткову безпеку для працівників підприємства.

Таблиця 3.1 – Розрахунок технологічної карти на вирощування кукурудзи на зерно за традиційною технологією

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)							
Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос.од.	60000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	70		
Сорт	ВН-63	Площа посіву, га	600	Валовий збір основної продукції, ц	42000,0		
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0		
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0		
№ п/п	Назва операції	Фізичний об'єм	Склад агрегату		коэф. переводу трактора в еталон	Еталонний об'єм, ум.ет.га	Змінна норма виробітку, т (га)
			Енергетичний засіб	Марка сільсько-господарської машини			
1	Лущення стерні	600 га	CLAAS Arion 640C	ЛДГ-15	1,60	108,74	61,80
2	Навантаження міндобрив	30 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	7,00	30,00
2	Транспортування добрив 0,05 т/га	30 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	7,00	30,00
3	Нарізання смуг з внесенням добрив 0,05 т/га	600 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	298,67	45,00
	Всього за осінній період						
4	Транспортування насіння та добрив	60 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	14,00	30,00
5	Завантаження насіння та добрив	60 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	14,00	30,00
6	Сівба кукурудзи	600 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	298,67	45,00
7	Транспортування води	120 т	Case IH Farmall JX 110	Western 20ART	1,00	21,00	40,00
8	Оприскування посівів гербіцидами	600 га	Case IH Farmall JX 110	ОП-2000	1,00	75,00	56,00
	Всього по весняно-літньому періоду						
9	Збирання урожаю	600 га	Джон-Дір 9770S				24,22
10	Транспортування зерна з поля на тік	4200 т	КАМАЗ-5320				80,00
	Всього по збиральному періоду						
ВСЬОГО						844,07	
В розрахунку на 1 га						1,41	
В розрахунку на 1 т						0,02	

Продовж табл 3.1

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)

Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос.од.	60000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	70
Сорт	ВН-63	Площа посіву, га	600	Валовий збір основної продукції, ц	42000,0
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0

кількість нормозмін	час зміни, год.	обслуговуючий персонал, чол	Витрати основних виробничих ресурсів											
			затрати праці		дизельне паливо		ІНШІ ДОПЛАТИ	добрива та ЗЗР	насіння	послуги автопарку		РАЗОМ		
			л-год	грн	кг	грн	грн	грн	грн	т-км	грн	грн		
9,71	7	1	67,96	1 961,36	1 794,17	98 679,61	588,41							101 229,38
1,00	7	1	7,00	260,89	30,00	1 650,00	78,27							1 989,16
1,00	7	1	7,00	202,02	92,40	5 082,00	60,61							5 344,63
13,33	7	1	93,33	3 478,53	6 160,00	338 800,00	1 043,56	600 000,00						943 322,09
														1 051 885,25
2,00	7	1	14,00	404,04	184,80	10 164,00	121,21							10 689,25
2,00	7	1	14,00	521,78	52,50	2 887,50	156,53							3 565,81
13,33	7	1	93,33	3 478,53	6 160,00	338 800,00	1 043,56	2 580 000,00	1 215 000,00					4 138 322,09
3,00	7	1	21,00	606,06	323,40	17 787,00	181,82							18 574,88
10,71	7	1	75,00	2 795,25	1 155,00	63 525,00	838,58	100 000,00						167 158,83
														4 338 310,86
24,77	7	2	346,82	15 013,87	7 800,00	429 000,00	4 504,16							448 518,03
52,50	7	1	367,50		7 350,00	404 250,00				33 600	17 472,0			421 722,00
														870 240,03
133,4			1 106,95	28 722,34	31 102,3	1 710 625,11	8 616,70	3 280 000,00	1 215 000,00	33 600	17 472			6 260 436,15
0,22			1,84	47,87	51,84	2 851,04	14,36	5 466,67	2 025,00	56,0	29,12			10 434,06
0,00			0,03	0,68	0,74	40,73	0,21	78,10	28,93	0,8	0,42			149,06

Таблиця 3.2 – Розрахунок технологічної карти на вирощування кукурудзи на зерно за новою технологією

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)								
Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос.од.	80000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	85			
Сорт	Сплендіс	Площа посіву, га	100	Валовий збір основної продукції, ц	8500,0			
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0			
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0			
№ п/п	Назва операції	Фізичний об'єм	Склад агрегату		коэф. переводу трактора в еталон	Еталонний об'єм, ум.ет.га	Змінна норма виробітку, т (га)	
			Енергетичний засіб	Марка сільсько-господарської машини				
1	Лущення стерні	100 га	CLAAS Arion 640C	ЛДГ-15	1,60	18,12	61,80	
2	Навантаження міндобрив	5 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	1,17	30,00	
2	Транспортування добрив	0,05 т/га	5 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	7,00	5,00
3	Нарізання смуг з внесенням добрив	0,05 т/га	100 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	49,78	45,00
Всього за осінній період								
4	Транспортування насіння та добрив	10 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	2,33	30,00	
5	Завантаження насіння та добрив	10 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	2,33	30,00	
6	Сівба кукурудзи	100 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	49,78	45,00	
7	Транспортування води	120 т	Case IH Farmall JX 110	Western 20ART	1,00	21,00	40,00	
8	Оприскування посівів гербіцидами	100 га	Case IH Farmall JX 110	ОП-2000	1,00	12,50	56,00	
Всього по весняно-літньому періоду								
9	Збирання урожаю	600 га	Джон-Дір 9770S				24,22	
10	Транспортування зерна з поля на тік	850 т	КАМАЗ-5320				80,00	
Всього по збиральному періоду								
ВСЬОГО						164,01		
В розрахунку на 1 га						1,64		
В розрахунку на 1 т						0,02		

Продовж табл 3.2

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)					
Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос.од.	80000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	85
Сорт	Сплендіс	Площа посіву, га	100	Валовий збір основної продукції, ц	8500,0
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0

кількість нормозмін	час зміни, год.	обслуговуючий персонал, чол	Витрати основних виробничих ресурсів											
			затрати праці		дизельне паливо		ІНШІ ДОПЛАТИ	добрива та ЗЗР	насіння	послуги автопарку		РАЗОМ		
			л-год	грн	кг	грн	грн	грн	грн	т-км	грн	грн		
1,62	7	1	11,33	326,89	299,03	16 446,60	98,07							16 871,56
0,17	7	1	1,17	43,48	30,00	1 650,00	13,04							1 706,53
1,00	7	1	7,00	202,02	92,40	5 082,00	60,61							5 344,63
2,22	7	1	15,56	579,76	1 026,67	56 466,67	173,93	120 000,00						177 220,35
														201 143,06
0,33	7	1	2,33	67,34	184,80	10 164,00	20,20							10 251,54
0,33	7	1	2,33	86,96	52,50	2 887,50	26,09							3 000,55
2,22	7	1	15,56	579,76	1 026,67	56 466,67	173,93	516 000,00	210 000,00					783 220,35
3,00	7	1	21,00	606,06	323,40	17 787,00	181,82							18 574,88
1,79	7	1	12,50	465,88	192,50	10 587,50	139,76	20 000,00						31 193,14
														846 240,46
4,13	7	2	57,80	2 502,31	1 300,00	71 500,00	750,69							74 753,01
10,63	7	1	74,38		1 487,50	81 812,50				6 800	3 536,0			85 348,50
														160 101,51
27,4			220,95	5 460,46	6 015,5	330 850,44	1 638,14	656 000,00	210 000,00	6 800	3 536			1 207 485,03
0,27			2,21	54,60	60,15	3 308,50	16,38	6 560,00	2 100,00	68,0	35,36			12 074,85
0,00			0,03	0,64	0,71	38,92	0,19	77,18	24,71	0,8	0,42			142,06

Для підвищення ефективності використання земельних ресурсів підприємство активно впроваджує системи точного землеробства, включаючи GPS-навігацію та картування полів. Це дозволяє оптимізувати внесення добрив та засобів захисту рослин, що особливо важливо в умовах логістичних обмежень воєнного часу та необхідності раціонального використання наявних ресурсів.

Агрофірма також розглядає можливість впровадження системи сівозмін з включенням сидеральних культур. Такий підхід не лише сприятиме природному відновленню родючості ґрунтів та зменшенню залежності від мінеральних добрив, але й дозволить підвищити стійкість агробізнесу в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

3.3 Пропозиції щодо оптимізації технології вирощування кукурудзи

На основі аналізу проведених розрахунків адміністрації Агрофірми було запропоновано декілька варіантів оптимізації технології вирощування кукурудзи:[31-35]

1. Поступове масштабування нової технології:

- Розширити площу під сортом Сплендіс до 300 га наступного сезону;
- Залишити 300 га під ВН-63 для порівняння;

Висновок: дозволить мінімізувати ризики та отримати більш репрезентативні дані в різних погодних умовах.

2. Комбінована технологія посіву:

- Використати різні норми висіву для різних ділянок поля;
- На родючіших ділянках застосувати норму 70000 насінин/га;
- На менш родючих - залишити 80000 насінин/га;

Висновок: оптимізує витрати насіннєвого матеріалу та дозволить визначити найефективнішу норму висіву.

3. Диверсифікація сортів:

- Додати в тестування ще 1-2 високоврожайних гібриди інших виробників;
- Виділити під кожен по 50 га;

Висновок: розшириться база для порівняння та зменшаться ризики.

4. Технологічна модифікація:

- Експериментально впровадити точний висів з диференційованою глибиною залягання насіння;
 - Застосувати супутниковий моніторинг посівів;
 - Використати метеостанцію для корегування строків посіву та догляду;
- Висновок: дозволить максимально реалізувати потенціал нового сорту

5. Економічна оптимізація:

- Укласти форвардний контракт на частину врожаю для гарантування ціни реалізації;
- Закупити насіння для всієї площі заздалегідь зі знижкою;
- Розглянути можливість страхування посівів.

Розглянемо більш детально варіанти економічної оптимізації вирощування кукурудзи. Першим кроком варто розглянути укладання форвардних контрактів на реалізацію майбутнього врожаю. При врожайності 85 ц/га на площі 100 га прогнозований валовий збір становить 850 тонн. Для диверсифікації ризиків рекомендується розподілити реалізацію врожаю наступним чином: 60% під форвардний контракт (510 тонн), 25% для продажу в пік сезону (212.5 тонн), та 15% для пізнішої реалізації (127.5 тонн).

Оптимальним часом для укладання форвардних контрактів є лютий-березень, коли ціни зазвичай найбільш привабливі через низьку пропозицію на ринку. При укладанні форвардного контракту важливо врахувати декілька ключових моментів:

- базис поставки: варто узгодити умови EXW (самовивіз з поля) або CPT (доставка до визначеного місця). При EXW ви економите на логістиці, але ціна буде нижчою. При CPT отримуєте вищу ціну, але берете на себе транспортні витрати;
- якісні показники: необхідно чітко прописати допустимі параметри вологості (оптимально 14-15%), сміттевої домішки (не більше 2%), зернової домішки (до 5%). Варто передбачити можливі знижки/надбавки до ціни залежно від фактичних показників;

- графік поставки: розбити загальний об'єм 510 тон на декілька партій, наприклад:
 - Вересень: 200 тон;
 - Жовтень: 200 тон;
 - Листопад: 110 тон;
- Умови оплати: оптимальна структура може виглядати так:
 - 15% передоплати при підписанні контракту;
 - 35% за 10 днів до початку збирання;
 - 50% протягом 5 банківських днів після поставки;

Важливо включити в контракт форс-мажорні обставини та процедуру врегулювання спорів. Також рекомендується прописати можливість перегляду цін у разі значних коливань ринку (наприклад, більше ніж на 20%).

Додатково варто розглянути можливість укладання контракту з опцією фіксації мінімальної ціни з можливістю її підвищення при зростанні ринкових цін. Це захистить від падіння цін, але дозволить отримати вигоду від можливого зростання.

Щодо закупівлі насіння, варто розглянути варіант передоплати в осінній період, коли насінневі компанії пропонують значні знижки (до 15-20%). При потребі в 100 мішках насіння Сплендіс за ціною 2100 грн, потенційна економія може скласти 31500-42000 грн. Додатково можна домовитись про відтермінування платежу на частину замовлення або про бартерні операції – обмін майбутнього врожаю на насіння.

Страховання посівів також є важливим елементом економічної оптимізації. За поточних умов варто розглянути мультиризикове страхування, яке покриває основні погодні ризики. Хоча страховка потребує додаткових витрат (3-5% від страхової суми), вона захистить інвестиції в разі несприятливих погодних умов. При страховій сумі близько 2 млн грн (розрахованої з планової врожайності та середньої ринкової ціни), витрати на страхування складуть 60000-100000 грн.

Додатково потрібно звернути увагу на можливість укладання довгострокових контрактів на поставку добрив та засобів захисту рослин з фіксованими цінами. Це дозволить уникнути сезонного підвищення цін та забезпечить наявність необхідних матеріалів у критичні періоди вегетації.

Хоч в агрофірмі є два своїх елеватора і будується ще два, варто проаналізувати можливість співпраці з елеваторами на умовах попередньої домовленості про вартість сушки та зберігання. При врожайності 85 ц/га важливо заздалегідь узгодити логістику та умови доробки врожаю, що дозволить оптимізувати витрати на післязбиральну доробку.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, варто виокремити наступні ключові положення:

1. Агропромисловий комплекс посідає особливе місце серед стратегічних секторів національної економіки України. Його результативність безпосередньо впливає не лише на гарантування продовольчої незалежності держави, але й визначає соціально-економічний розвиток сільських територій та макроекономічну стабільність країни загалом. В умовах динамічного ринкового середовища критично важливим викликом постає забезпечення сталої прибутковості вітчизняних аграрних підприємств, що функціонують в умовах підвищеної невизначеності та ризиків, пов'язаних із сезонністю виробництва, залежністю від природно-кліматичних факторів та волатильністю цін на сільськогосподарську продукцію. З огляду на це, нагальною потребою є розробка та впровадження інноваційних механізмів підвищення прибутковості агровиробників з урахуванням сучасних викликів та галузевої специфіки їх діяльності.

2. За результатами проведеного аналізу наукових джерел встановлено, що поняття "прибуток" та "прибутковість" є взаємопов'язаними, але не тотожними економічними категоріями. Прибуток розглядається науковцями переважно як абсолютний показник, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності у вигляді перевищення доходів над витратами. Натомість прибутковість є відносним показником ефективності діяльності, що характеризує рівень віддачі витрат або міру використання наявних ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг. У сучасних наукових працях прибутковість часто ототожнюється з рентабельністю та розглядається як важливий індикатор конкурентоспроможності й фінансової стійкості підприємства.

3. За результатами проведеного дослідження встановлено, що на формування прибутку підприємства впливає складна система взаємопов'язаних

факторів. Систематизація наукових підходів дозволила класифікувати їх за кількома ключовими ознаками: за місцем виникнення (внутрішні та зовнішні), за характером впливу (прямі та опосередковані), за рівнем керованості (контрольовані та неконтрольовані), за змістом (виробничі, фінансові, маркетингові, управлінські). Виявлено, що найбільший вплив на величину прибутку здійснюють внутрішні фактори, оскільки вони безпосередньо піддаються управлінському впливу з боку підприємства. Водночас, в сучасних умовах зростає роль зовнішніх факторів, що вимагає від менеджменту підприємства розробки адаптивних механізмів реагування на зміни ринкового середовища.

4. За результатами проведеного дослідження встановлено, що впровадження інноваційних технологій обробітку ґрунту має суттєвий вплив на прибутковість сільськогосподарських підприємств. Порівняльний аналіз чотирьох основних систем (відвальної, смугової, мінімальної та нульової) засвідчив, що кожна з них має свої переваги та економічні особливості. Традиційна відвальна система, хоч і забезпечує високу врожайність, проте характеризується значними виробничими витратами через інтенсивне використання техніки та паливно-мастильних матеріалів. Особливу увагу привертає технологія смугового обробітку (Strip-till), яка поєднує переваги традиційної та мінімальної систем обробітку: забезпечує оптимальні умови для розвитку кореневої системи рослин, дозволяє знизити витрати на паливо до 50%, зменшує ерозію ґрунту та сприяє накопиченню вологи. Це робить її найбільш економічно доцільною для впровадження у сучасних умовах господарювання. Технології мінімального та нульового обробітку, хоч і мають певні переваги у зниженні операційних витрат, проте потребують суттєвих початкових інвестицій та більш тривалого періоду адаптації.

5. За результатами проведеного дослідження встановлено, що агропромисловий комплекс України є одним з ключових секторів національної економіки, забезпечуючи близько 20% ВВП країни та формуючи понад 40% загального експорту. Галузь надає робочі місця майже 3 мільйонам громадян, що

становить близько 17% зайнятого населення. В структурі виробництва домінують зернові та олійні культури, зокрема пшениця, кукурудза та соняшник, що забезпечує Україні провідні позиції на світовому аграрному ринку. Російська військова агресія суттєво вплинула на функціонування галузі через тимчасову окупацію значних площ сільськогосподарських угідь, пошкодження інфраструктури, ускладнення логістики та обмеження доступу до морських портів. Це призвело до скорочення посівних площ на 25%, зниження врожайності основних культур та зростання собівартості продукції через підвищення витрат на паливо, добрива та транспортування. Водночас, впровадження технологічних інновацій та диверсифікація експортних маршрутів дозволяють підприємствам частково компенсувати негативний вплив воєнних дій та зберігати прибутковість.

6. За результатами проведеного аналізу фінансово-економічного стану ПП «Могутнє» за період 2021-2023 років встановлено стійку позитивну динаміку розвитку підприємства. Спостерігається значне покращення фінансових результатів, що підтверджується зростанням прибутку на 20132,6 тис.грн (приріст 4199%), переважно за рахунок реалізації майнових активів. Підприємство демонструє високий рівень фінансової незалежності, що підтверджується коефіцієнтом автономії вище нормативного значення 0,5 протягом всього періоду. Особливо варто відзначити суттєве підвищення ефективності використання власного капіталу, про що свідчить зростання показника рентабельності власного капіталу майже у 25 разів. Підприємство також демонструє ефективне використання земельних ресурсів із 100% розораністю сільськогосподарських угідь. Загалом, фінансово-економічний стан підприємства можна охарактеризувати як стабільний із тенденцією до зміцнення, що створює сприятливі передумови для подальшого розвитку.

7. При впровадженні запропонованої нової технології вирощування кукурудзи на зерно з сортом Сплендіс з підвищеною нормою висіву 80000 насінин/га очікується наступні позитивні тенденції: зниження собівартості одиниці продукції на 7 грн/ц; збільшення валового збору на 9000 ц; Отримати додатковий чистий прибуток близько 5,32 млн грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зятюк Н.В. Теоретико-методологічні аспекти стратегії забезпечення прибутковості підприємства / Н.В. Зятюк // *Культура народів Причорномор'я*. – 2009. – № 154. – С. 27–31.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. Е45 В.Д. Базилевича.— 6-те вид., перероб. і доп. — К.:Знання-Прес, 2007. — 719 с.
3. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посібник / О.Г. Біла. – Львів: Магнолія, 2009. – 383 с.
4. Бланк О.І. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 792 с.
5. Буряковський В.В. Фінанси підприємств: [навч.посібник] / Буряковський В.В., Кармазин В.Я., Каламбет С.В. / За ред. В.В. Буряковського -Дніпропетровськ : Пороги, 2006. -246 с.
6. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – 4-те вид., випр. та доп. – К. : Т-во «Знання», КОО ; Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – С. 236
7. Основи економічних знань: навч.посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін – вид., перероб. і допов. – К. : Вища школа 2002. – 543 с.
8. Навч. посібник / М. М. Ільчук, Т. Д. Іщенко, В. К. Збарський та ін.; За ред. М. М. Ільчука. —К.: Вища освіта, 2002. — 398 с.: іл.
9. Економічний словник-довідник/ За ред. С.В. Мочерного. – Київ: Феміна, 1995. – 368 с.
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13?find=1&text=прибуток#w1_1 (дата звернення: 09.10.2024).
11. Терещенко О.О., Овдій О.В., Чернелевськіц Л.М., Стиренко Л.М. До питання щодо удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством/С. В. Павловський, О. О. Терещенко // *Фінанси України*. –2016. –№ 6. –С. 108-122.
12. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів / Л.М. Алексеєнко, В.М. Олексієнко. – Тернопіль: Астон, 2003. – 672 с.
13. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: І.М. Парасій- Вергуненко Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 347с.
14. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін - 4-те вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2002. - 458 с.
15. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного . — К.: КНЕУ, 2001. — 457 с.

16. Савчук В. П. Вплив інфляції на оцінку показників прибутковості підприємства – К.: Знання, 2002.
17. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О., Юшкевич, Й.С. Завадський. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
18. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії / Р.Р. Антонюк // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства – 2012. – № 126. – С. 50–55.
19. Кучер Л.Ю. Науково-теоретичні підходи до інтерпретації дефініції «прибутковість» / Л.Ю. Кучер [Електронний ресурс].
20. Мочерний С.В. Політична економія : [навч. посібник] / С.В. Мочерний, Я.С. Мочерна. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 684 с.
21. Огійчук М.Ф. Сутність прибутку та підходи до методики його визначення / М.Ф. Огійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 31–45.
22. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін: монографія / О.В. Олійник. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 653 с.
23. Осипова Т.В. Теоретичні аспекти трактування прибутковості в сучасних умовах господарювання / Т.В. Осипова // Управління розвитком. 2012. – № 1. – С. 82–84.
24. Плаксієнко В. Я. Методика визначення фінансових результатів та відображення їх в обліку / В. Я. Плаксієнко, О. І. Дацій // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 2. – С. 16–21
25. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно- інвестиційному розвитку підприємств машинобудування / О.В. Хмелевський // Економіст. – 2008. – № 3. – С. 50–53.
26. Какая разница между strip-till, no-till и mini-till. Direct.Farm. URL: <https://direct.farm/post/kakaya-raznitsa-mezhdu-striptill-notill-i-minitill-9555> (дата звернення: 21.10.2024).
27. No-till, Strip-till или Mini-till: что лучше для экологии и продуктивнее для агрария?. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/blog/read/2743-no-till-strip-till-ili-mini-till-chno-luchshe-dlya-ekologii-i-produktivnee-dlya-agrariya> (дата звернення: 29.10.2024).
28. Технологія вирощування кукурудзи за системами no-till і strip-till. Статті компанії «Завод Ремсинтез - сівалки, плуги, культиватори, катки, борони та насіння». URL: <https://remsintez.com.ua/ua/a430513-tehnologiya-viroschuvannya-kukurudzi.html> (дата звернення: 29.10.2024).
29. Винниченко Н. В. Стратегічний аналіз розвитку сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Н. В. Винниченко, І. О. Семенець // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» . - 2017. - № 1(2). - С. 35-38. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_1\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_1(2)_10)
30. Федун І.Л. Інноваційний напрям розвитку сільського господарства / І.Л. Федун // Інноваційна економіка. – 2007. – № 2 – С. 24-31.

31. Вовк О. І. Ефективність інтегрованого захисту рослин у технології вирощування високопродуктивних гібридів кукурудзи в умовах Північного Лісостепу : thesis. 2021. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/25074> (дата звернення: 19.10.2024).
32. Голець В. В. Оптимізація елементів технології вирощування кукурудзи на зерно в умовах Полісся : thesis. 2021. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/25078>.
33. Еколого-економічна ефективність вирощування кукурудзи на зерно в короткоротаційних сівозмінах Західного регіону / О. Стасів та ін. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2021. Т. 7, № 2. С. 182–199. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.10> (дата звернення: 11.10.2024).
34. Ефективність вирощування високопродуктивних гібридів кукурудзи з підвищеним адаптивним потенціалом до несприятливих умов довкілля / В. М. Гаврилюк та ін. *Аграрні інновації*. 2022. № 15. С. 97–103. URL: <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2022.15.15> (дата звернення: 17.10.2024).
35. Зубко В. М., Хворост Т. В., Литвиненко Є. Є. Дослідження ефективності використання системи smart farmer за вирощування кукурудзи на зерно. *Bulletin of sumy national agrarian university. the series: mechanization and automation of production processes*. 2022. Т. 45, № 3. С. 18–23. URL: <https://doi.org/10.32845/msnau.2021.3.3> (дата звернення: 19.11.2024).
36. Іванів М. О., Репілевський Д. Е. Фотосинтетичні показники та урожайність гібридів кукурудзи залежно від елементів технології. *Аграрні інновації*. 2021. № 4. С. 38–44. URL: <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2020.4.6>.
37. Іващук П. В. Оптимізація технології вирощування кукурудзи на зерно в умовах Західного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук. Кам"янець-Подільський, 2007. 20 с.
38. Кобець Є. П. Формування продуктивності кукурудзи залежно від технології вирощування в умовах Полісся : thesis. 2020. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/23709> (дата звернення: 19.11.2024).
39. Кобець О. Б., Центилю Л. В. Водний режим чорнозему типового залежно від агротехнологічних заходів вирощування кукурудзи. *Аграрні інновації*. 2025. № 27. С. 49–53. URL: <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2024.27.7>.
40. Поліщук С., Пятаченко С. Вплив інноваційних технологій на прибутковість підприємств агропромислового комплексу. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-73>.
41. Продуктивність кукурудзи розлусної (*zea mays everta*) та оцінка моделей технології її вирощування залежно від удобрення та норм висіву / В. Панчишин та ін. *Modern engineering and innovative technologies*. 2023. № 28-01. С. 129–137. URL: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-28-01-021>.
42. Скакун В. М., Марченко Т. Ю., Завальнюк О. І. Економічна оцінка вирощування ліній батьківських компонентів та гібридів кукурудзи різних груп фао в умовах центрального лісостепу. *Аграрні інновації*. 2023. № 19. С. 100–105. URL: <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2023.19.16> (дата звернення: 11.11.2024).
43. Blagoev A. Effects of strip-till technology on agricultural systems. *Economic Thought journal*. 2024. Vol. 69, no. 3. P. 388–400. URL: <https://doi.org/10.56497/etj2469306> (date of access: 12.11.2024).

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство <u>ПП "Могутнє"</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія <u>м.Кропивницький</u>	за ЄДРПОУ	22 01 01
Організаційно-правова форма господарювання <u>приватне</u>	за КАТОТТГ ¹	30285925
Вид економічної діяльності <u>с/г виробництво</u>	за КОПФГ	
Середня кількість працівників ² <u>28</u>	за КВЕД	01.11
Адреса, телефон <u>Київська обл. Вишгородський р-н с.Глібівка Урочище Лугове б.1-А</u>		

Одиниця виміру: тис. грн.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на рік 20_21_ р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		2024
Основні засоби	1010	8074	26350
первісна вартість	1011	14010	37351
знос	1012	5936	11001
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	8074	28374
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	28780	23485
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	8213	28461
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		289
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1226	751
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	38219	52986
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	46293	81360

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		3276	3276
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	7234	8141
Резервний капітал	1415	8378	11777
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9936	27769
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	28824	50963
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	16326	29124
розрахунками з бюджетом	1620	104	80
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	9	19
розрахунками з оплати праці	1630	104	274
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	926	900
Усього за розділом III	1695	17469	30397
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	46293	81360

Керівник

Головний бухгалтер

(Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року N 627, від 9 липня 2021 року N 385)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство <u>ПП "Могутнє"</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія <u>м.Кропивницький</u>	за ЄДРПОУ	23 01 01
Організаційно-правова форма господарювання <u>приватне</u>	за КАТОТТГ ¹	30285925
Вид економічної діяльності <u>с/г виробництво</u>	за КОПФГ	
Середня кількість працівників ² <u>28</u>	за КВЕД	01.11
Адреса, телефон <u>Київська обл. Вишгородський р-н с.Глібівка Урочище Лугове б.1-А</u>		

Одиниця виміру: тис. грн.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на рік 20 22 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2024	6063
Основні засоби	1010	26350	22483
первісна вартість	1011	37351	37755
знос	1012	11001	15272
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	28374	28546
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	23485	39728
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	28461	34005
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	289	423
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	751	1325
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	52986	75481
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	81360	104027

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		3276	3276
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	8141	20438
Резервний капітал	1415	11777	15210
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27769	26126
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	50963	65050
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	29124	36720
розрахунками з бюджетом	1620	80	593
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	19	26
розрахунками з оплати праці	1630	274	205
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	900	1433
Усього за розділом III	1695	30397	38977
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	81360	104027

Керівник

Головний бухгалтер

(Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року N 627, від 9 липня 2021 року N 385)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство ПП "Могутнє"	Дата (рік, місяць, число)	24	01	01
Територія м. Кропивницький	за ЄДРПОУ	30285925		
Організаційно-правова форма <u>приватне</u>	за КАТОТТГ ¹			
Вид економічної <u>с/г виробництво</u>	за КОПФГ			
Середня кількість	за КВЕД	01.11		
Адреса, <u>Київська обл. Вишгородський р-н с.Глібівка Урочище Лугове б.1-А</u>		31		

Одиниця виміру: тис. грн.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на рік 20 23 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6063	9321
Основні засоби	1010	22483	32000
первісна вартість	1011	37755	37475
знос	1012	15272	5474
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	28546	41321
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	39728	45142
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	34005	32163
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	423	1021
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1325	1785
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	75481	80111
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	104027	121432

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3276	3276
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	20438	32185
Резервний капітал	1415	15210	17150
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26126	33051
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	65050	85662
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	36720	32871
розрахунками з бюджетом	1620	593	333
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	26	150
розрахунками з оплати праці	1630	205	651
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1433	1765
Усього за розділом III	1695	38977	35770
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700		
	1900	104027	121432

Керівник

Головний бухгалтер

(Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року N 627, від 9 липня 2021 року N 385)

Підприємство ПП "Могутнє"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
22	01	01
30285925		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік 20_21_р.

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	56820	41893
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	44690	27288
Валовий:			
прибуток	2090	12130	14605
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	2115	1876
Витрати на збут	2150	9107	11605
Інші операційні витрати	2180	429	125
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	479	999
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270		82
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	479	917
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	479	917
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	21272	22669
Витрати на оплату праці	2505	1878	1726
Відрахування на соціальні заходи	2510	413	380
Амортизація	2515	5066	4219
Інші операційні витрати	2520	23499	11981
Разом	2550	52128	40975

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство ПП "Могутнє"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
23	01	01
30285925		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік 20_22_ р.

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49609	56820
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	38721	44690
Валовий:			
прибуток	2090	10888	12130
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	24	
Адміністративні витрати	2130	2403	2115
Витрати на збут	2150	7358	9107
Інші операційні витрати	2180	700	429
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	451	479
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	451	479
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	451	479
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	26027	21272
Витрати на оплату праці	2505	2194	1878
Відрахування на соціальні заходи	2510	483	413
Амортизація	2515	4271	5066
Інші операційні витрати	2520	16207	23499
Разом	2550	49182	52128

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство <u>ПП "Могутнє"</u> (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
	за ЄДРПОУ	24	01 01
		30285925	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ рік _____ 20_23_ р.

Форма N 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44238	49609
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	28755	38721
Валовий:			
прибуток	2090	15483	10888
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	11581	24
Адміністративні витрати	2130	3017	2403
Витрати на збут	2150	5322	7358
Інші операційні витрати	2180	219	700
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	18506	451
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	2612	
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	21118	451
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	506	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	20612	451
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	26913	26027
Витрати на оплату праці	2505	4580	2194
Відрахування на соціальні заходи	2510	1183	483
Амортизація	2515	4006	4271
Інші операційні витрати	2520	1440	16207
Разом	2550	38122	49182

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Artem Holovatyj

Increasing profitability of the enterpris.docx

 Central Ukrainian National Technical University

Document Details

Submission ID

trn:oid::2945:255674004

Submission Date

Dec 13, 2024, 2:10 AM GMT+2

Download Date

Dec 13, 2024, 2:13 AM GMT+2

File Name

Holovatyj Artem EA-23M Increasing profitability of the enterpris.docx

File Size

1.2 MB

97 Pages

12,220 Words

90,166 Characters

17% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

Filtered from the Report

- ▶ Bibliography
- ▶ Quoted Text
- ▶ Cited Text
- ▶ Small Matches (less than 8 words)

Top Sources

- 15% Internet sources
- 0% Publications
- 16% Submitted works (Student Papers)

Integrity Flags

0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.